
Shri Lalitamba Shatakam or Shakti Mahimna Stotram

శ్రీలలితామ్బాశతకం అథవా శక్తిమహిమ్నస్తోత్రమ్

Document Information

Text title : Lalitamba Shatakam

File name : lalitAmbAshatakam.itx

Category : devii, devI, lalitA, shataka

Location : doc_devii

Author : Krishnachandra Shastri

Proofread by : Brahatha Mohan

Latest update : August 7, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

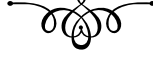
Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 8, 2026

sanskritdocuments.org

శ్రీలలితామ్బాశతకం అథవా శక్తిమహిమ్నస్తోత్రమ్

ఆచార్య పం. డాక్టర్ కృష్ణచంద్ర శాస్త్రిజ్ఞా విరచితం
సమ్పాదికా - శ్రీమతీ కుసుమ శాస్త్రి
సౌజన్య - శ్రీ భృగువేద వేదాంగ శోధ శిక్షా సమితి

ప్రాక్కథన

సమస్త లోకోం మేం శక్తి కా హీ విలాస హై శక్తి హీ సృష్టి హై । యహ కాలీ జో శివ పర
ఖండే హై వహ శివ కా హీ సృజనాత్మక స్వరూప హై । ఇసకో హీ శక్తి కహతే హైం ।
జబ శివ శక్తి సే యుక్త హోతా హై తభీ వహ సమస్త లోకోం కీ రచనాది కార్యోం కో కరనే
మేం సమర్థ హోతా హై । శక్తి కే బినా శివ శవ మాత్ర హో జాతా హై - ఉసమేం సప్తన
మాత్ర కీ క్రియా భీ శక్తి కే బినా నహిం హో సకతి ।

శివః శక్త్యా యుక్తో యది భవతి శక్తః ప్రభవతుమ్ ।

న చేదేవం దేవో న ఖలు కుశలః స్పృన్ధితుమపి ॥ - సౌందర్యలహరీ

శివ కీ క్యా బాత ? హమ సబ భీ శక్తి కే బినా హిల-దుల భీ నహిం సకతే । అతః సిద్ధ
హై కి హమ సబ శక్తి కే ఇచ్ఛుక హైం । ఉసకే పుజారి హైం । విశేష రహస్య యహ హై
కి శివ హీ శక్తి హై ఔర శక్తి హీ శివ హై పరబ్రహ్మ కీ నిష్క్రియ ఏవం శాస్త్ర అవస్థా కా
నామ “శివ” హై తథా ఉసకీ సక్రియ సాకార అవస్థా కా నామ శక్తి హై, యే దోనోం ఏక హీ
పరబ్రహ్మ కీ దో అవస్థాఏం హై । అతః జబ తక శక్తి ప్రదర్శన హై తబ తక వివిధ లోకోం కీ
సృష్టి కే క్రియా కలాప హైం అన్యథా వహ పరమాత్మా నిరాకార - శాస్త్ర ఏవం ఆత్మారామ
హై ।

శక్తి కే వివిధ రూప హైం । సామాన్య జన వ్యక్తి కీ పూజా న కరతే ఉసకీ శక్తి కీ హీ పూజా
కరతే హైం । ఉసకీ శక్తి కీ హీ అధీనతా స్వీకార కరతే హైం । యహ లోక సిద్ధ హై ।
అతాకిక మార్గ మేం పైర బనానే కే లిప భీ భక్త విభిన్న స్వరూపోం మేం ఏకమాత్ర ఉస శక్తి
కీ హీ ఉపాసనా కరతే హైం । ఫిర చాహే ఉసకో కాలీ - దుర్గా - లక్ష్మీ - సరస్వతి ఆది కితనే
హీ నామోం సే పుకారో యా రామ-కృష్ణ-గణేశ ఆది రూపోం మేం ఉసకా భజన కరో ।
యే సబ శక్తి కా హీ విలాస హై, ఉసకా హీ స్వరూప హై । కామనా ఏవం సమ్ప్రదాయ

భేద సే సబ వహీ హై । జైసే సభీ కార్యాలయోం ఏవం విభాగోం మేం ఏకమాత్ర సరకార
హీ వివిధ రూపోం మేం కార్య కరతీ హై ।

తో ప్రశ్న ఉరతా హై కి శక్తి కే స్వరూపోం కా మూల స్వరూప కౌన సా హై ? ఇసకా
ఉత్తర వైదిక సాహిత్య మేం స్వయం దేవీ నే దియా హై కి మైం హీ రూద్ర, వసు, ఆదిత్య,
విశ్వదేవ ఆది కే రూప మేం విచరణ కరతీ హూఁ ।

అహం రుద్రేభిర్వసుభిశ్చరామి అహమాదిత్యైరూత విశ్వదేవైః ।

ఋ.౧౦.౧౨౫

ఏషా శ్రీ మహావిద్యా

యహ “శ్రీ విద్యా” హీ హై జో సమస్త స్వరూపోం కా మూల ఏవం సర్వశ్రేష్ఠ హై ఇసకో
బాలాత్రిపురసుందరీ, లలితారాజరాజేశ్వరీ షోడశీ ఆది నామోం సే వ్యవహృత కియా జాతా
హై । దేవీ స్వయం కహతీ హై -లౌకిక దేవోం సే విష్ణు కా నామ గుణగాన శ్రేష్ఠ హై, విష్ణు
కే ౧౦౦౦ నామోం సే శివ కా ఏక నామ శ్రేష్ఠ హై । శివ కే హజార నామ సే దేవీ కా ఏక
నామ శ్రేష్ఠ హై । దేవీ కే భీ వివిధ నామ స్వరూప హై ఉనమేం సే దస ప్రకార కే విశేష నామ
శ్రేష్ఠ హై । ఉనమేం సే భీ లలితా దేవీ కా ఏక నామ సర్వోపరి హై యహీ శ్రీ విద్యా హై

లౌకికాద్ వచనాద్ ముఖ్యం విష్ణునామానుకీర్తనమ్ ।

విష్ణునామసహస్రాచ్చ శివనామైకముత్తమమ్ ॥

శివనామసహస్రాచ్చ దేవ్యా నామైకముత్తమమ్ ।

దేవీనామ సహస్రాణి కోటిశః సన్తి కుమ్భజః ॥

తేషు ముఖ్యం దశవిధం నామసాహస్రముచ్యతే ।

న కశ్చిదపి లోకేషు లలితానామతత్పరః ॥ -లలితాం

మాతాశ్రీ కహతీ హైం కి జిసనే కరోడోం జన్మోం తక అన్య శ్రేష్ఠ దేవోం కే నామ కా
గుణగాన కియా హో ఉసీ కీ శ్రద్ధా దేవీ కే నామ వ ఉపాసనా మేం హోతీ హై । దేవియోం
కే నామ జపతే-జపతే భీ జబ మాతా కిసీ భీ రూప మేం ప్రసన్న హో జాతీ హై తబ “శ్రీ
విద్యా” కీ ఉపాసనా కా అధికార మిలతా హై । అధి క క్యా కహూఁ అన్నిమ జన్మ మేం హీ
లలితా దేవీ కీ ఉపాసనా ఔర శ్రీ విద్యా కా అధికారి జీవ హో పాతా హై । అర్థాత్ శ్రీ విద్యా
మేం దీక్షిత హోనే కే బాద వ్యక్తి కా పునర్జన్మ నహీం హోతా । వహ దేవీ కే సాయుజ్య కా
అధికారి హో జాతా హై ।

యేనాన్యదేవతానామకీర్తితం జన్మకోటిషు ।

తస్యైవ భవతి శ్రద్ధా శ్రీదేవీనామకీర్తనే ॥

చరమే జన్మని యథా శ్రీవిద్యోపాసకో భవేత్ ॥

బ్ర. పురాణ. లలితాం ।

స్వరూప

అమృత సముద్ర కే మధ్య కల్పవృక్షో కీ వాటికా నే ఘరా మణిద్వీప పర చింతామణి
గృహ మేం బ్రహ్మ-విష్ణు-రుద్ర -ఈశ్వర చార పాయోం నే యుక్త సింహాసన పర, సదాశివ
హై జినకా ఫలక ఐనే మళ్ళు పర ఆప విరాజమాన హైం -

సుధాసిన్ధోర్మధ్యే సురవిటపవాటీపరివృతే

మణిద్వీపే నీపాపవనవతిచింతామణిగృహే ।

శివాకారే మణ్డే పరమశివపర్యకనిలయాం

భజన్తి త్వాం ధన్యాః కతిచన్ చిదానందలహరీమ్ ॥ -సౌందర్యం

ఆప సర్వతన్త్ర స్వతన్త్ర సర్వసమర్థా హైం । జినకో చాహో ఉనకో బ్రహ్మ-విష్ణు యా శివ
పద ప్రదాన కర సకతీ హైం -

యం యం కామయే తం తముగ్రం కృణోమి

తం బ్రహ్మణం తమృషిం తం సుమేధాం -ఋగ్.

మాఁ లలితా నే హీ శ్రీ కృష్ణ కే రూప మేం అవతార గ్రహణ కియా థా -

మమైవ పౌరుషం రూపం గోపికాజనమోహనం -బ్రహ్మవై. పురాణ

అహం చ వాసుదేవాఖ్యో నిత్యం కామకలాత్మకః

అహం చ లలితా దేవీ పుంరూపా కృష్ణవిగ్రహః -పద్మపురాణ

ఉమా హీ విష్ణు హై - యా ఉమా సా స్వయం విష్ణుః - రూద్రహృదయోపనిషద్ జౌపనిషదిక
లలితోపాఖ్యాన నే జ్ఞాత హోతా హై కి మాఁ లలితా అగ్ని, వాయు, ఇంద్రాది దేవోం కీ భీ
మాతా -పితా స్వరూపిణీ హై । బ్రహ్మ-విష్ణు-శివ ఆది దేవోం కీ పూజా భీ లలితా దేవీ కే
చరణోం కే ధ్యాన మాత్ర నే హీ హో జాతీ హై । కోఙ్కి యే మాతా కే చరణోం మేం హీ
సిర ఝుకాప ఆజ్ఞా పాలన మేం ఖడగే రహతే హైం ।

త్రయాణాం దేవానాం త్రిగుణజనితానాం తవ శివే ।

భవేత్ పూజా పూజా తవ చరణయోర్యా విరచితా ॥

తథా హి త్వత్పాదోద్వహనమణిపీఠస్య నికటే ।

స్థితా హ్యేతే శశ్వన్ముకులితకరోత్తంసముకుటాః ॥ సౌందర్య ।

శ్రీ విద్యా వ గాయత్రీ ఏకరూపాత్మక హీ హై । గాయత్రీ ప్రకట విద్యా హై తథా శ్రీ విద్యా
గుప్త విద్యా హై -త్రిపుర తాపిన్యోపనిషద్/వరివస్యా రహస్యమ్ ।

శ్రీ విద్యా అపనీ ఆత్మ విద్యా కీ హీ ఉపాసనా హై । యహ భోగ జౌర మోక్ష దోనోం ప్రదాన
కరతీ హై । అన్య దేవతా కేవల భోగ హీ ప్రదాన కర సకతే హైం ।

యత్రాస్తి భోగో న చ తత్ర మోక్షో

యత్రాస్తి మోక్షో న చ తత్ర భోగః ।

శ్రీసుందరీసేవనతత్పరాణాం

భోగశ్చ మోక్షశ్చ కరస్థ ఏవ ॥

శ్రీ విద్యా కా మస్త్ర పఞ్చదశి యా షోడశి మస్త్ర కే నామ సే విఖ్యాత హై । ఇస విద్యా కే
౧౨ ప్రవర్తక విశిష్ట హైం - మను, చన్ద్ర, కుబేర, లోపాముద్రా, కామదేవ, అగస్త్య, నన్ది, సూర్య,
విష్ణు, స్కన్ద, శివ జౌర ఋషి దుర్వాసా -

మనుశ్చన్ద్రశ్చ కుబేరశ్చ లోపాముద్రా చ మన్మథః ।

అగస్తీరగ్నిః సూర్యశ్చ ఇన్ద్రః స్కన్దః శివస్తథా ।

క్రోధభట్టారకో దేవ్యా ద్వాదశామి ఉపాసకాః ॥ -మస్త్రమహో.

కహీం నన్ది వ విష్ణు కే స్థాన పర అగ్ని వ ఇన్ద్ర కా నామ భీ మిలతా హై - శ్రీ విద్యార్ణవ
ఇనకే పృథక్-పృథక్ సమ్ప్రదాయ థే సమ్ప్రతి లోపాముద్రా ఏవం కామదేవ సమ్ప్రదాయ
హీ మిలతా హై । ఇసమేం కాది తథా హాది విద్యా కా ప్రచార ముఖ్య హై । శ్రీ విద్యా వైదిక
విద్యా హై । ఆచార్య లక్ష్మీపుర నిమ్న ఋచా మేం శ్రీ విద్యా కా సజ్కృత కరతే హైం ।

చత్వారి ఈ బిభృతి క్షేమయన్తో ఋగ్. ౫.౪౭.౪

తైత్తిరీయ సంహితా-బ్రాహ్మణ-ఆరణ్యక ఏవం దేవ్యపనిషద్ మేం మస్త్రస్వరూప స్పష్ట హై
।

భగవాన శక్కురాచార్య నే ఇస విద్యా కా ప్రచార ప్రసార కియా । ఉనకే ద్వారా స్థాపిత
చారోం పీఠోం మేం ఆజ భీ శ్రీ యస్త్ర ఏవం శ్రీ విద్యా కీ అనవరత ఉపాసనా చలీ ఆ రహీ
హై ।

హయగ్రీవ, అగస్త్య, దత్తాత్రేయ, పరశురామ, గౌడపాద, శక్కురాచార్య, భాస్కరరాయ,
ఉమానందనాథ, కరపాత్రీ జీ, అమృతానంద నాథ ఆది ఆచార్యోం నే శ్రీ విద్యా కే ప్రతిపాదక
గ్రంథోం కా ప్రణయన కియా ।

శ్రీయస్త్ర శ్రీవిద్యా కా మూల యస్త్ర హై । జో బ్రహ్మణ్ణ కా హీ స్వరూప హై । శరీర మేం
యహ కుణ్ణలీనీ విద్యా చక్ర కా స్వరూప హై ।

పఞ్చారే చక్రే పరివర్తమానే తస్మిన్నాతస్థుర్భువనాని విశ్వా -

ఋగ్వేద ।

యహ విద్యా బధ్ే హి సౌభాగ్య నే మిలతీహై । శ్రీవిద్యోపాసక స్వయం శక్కుర హోతా హై । జననే అనేక జన్మోం మేం అనేక విద్యాఓం కీ ఉపాసనా కీ హై । వహి చరమ జన్మ మేం శ్రీ విద్యా కా ఉపాసక హోతా హై ।

యస్య నో పశ్చిమం జన్మ యది వా శక్కురః స్వయమ్ ।

తేనైవ లభ్యతే విద్యా శ్రీమత్పంచదశాక్షరీ ॥ బ్ర. పు ।

శ్రీవిద్యా కే జానకార కే లిప హి విద్వాన్ శబ్ద ప్రయుక్త హోతా హై । అన్య కే లిప నహిం । న శిల్పాదిజ్ఞానయుక్తే విద్యవృద్ధిః ప్రయుజ్యతే ।

తస్మాద్విద్యావిదేవాత్ర విద్వాన్ విద్వానితీర్యతే ॥ బ్ర. పు ।

శ్రీవిద్యా సమృద్ధాయ మేం దీక్షిత సమస్త న్యాసాది నే సమృన్న వ్యక్తి దేవ స్వరూప హో జాతా హై । వహ యది అదీక్షిత కో నమస్కార కరే తో సామనే వాలీ కో ఆయు కమ హో జాతీ హై । అతః దీక్షిత సబకే లిప ప్రణమ్య హై ఐసా శాస్త్ర కహతే హైం ।

దేవీ స్వయం కహతీ హై కి రాజ్య దే దే, అపనా సిర దే దేవే పరస్తు యహ మహావిద్యా ఐనే వైనే వ్యక్తి కో న ప్రదాన కరే -

రాజ్యం దేయం శిరో దేయం

న దేయా షోడశాక్షరీ

స్వమాతృయోనివద్ గోప్యా

విద్యైషా ఇత్యాగమా జగుః - బ్ర. పు. లలితాం

శివ కే ముఖ నే నికలే ౬౪ తన్త్ర మూలతః అవైదిక హై తబ శివ నే దేవీ కే ఆగ్రహ పర వేద సమ్మత ఇన శుద్ధ సాత్త్విక దేవీ కే తన్త్ర కీ రచనా కి జో శ్రీవిద్యా కే నామ నే ప్రసిద్ధ హై- చతుఃషష్ట్యా తన్త్రై—ఇదమ్ ॥ సౌందర్యం

శ్రీవిద్యా కా ప్రతిపాదన కరనే వాలే కలిపయ గ్రన్థ ఉపలబ్ధ హోతే హైం । జనమేం బ్రహ్మణ్ణ- పురాణ శ్రీవిద్యారత్నసూత్ర (శ్రీ గౌడపాద రచిత)సుభోగదయస్తుతి (శ్రీ గౌడపాద రచిత)శ్రీ పరశురామకల్పసూత్ర (పరశురామ రచిత)శ్రీవిద్యార్ణవ తన్త్రం, సౌందర్యలహరీ, యోగినీ హృదయం ఇత్యాది ప్రముఖ హైం ।

సజ్జేతవిద్యాగురువక్త్రగమ్యా సమస్త విద్యాఓం మేం ప్రవేశ గురుముఖ నే హి కరనా చాహిం । సద్గురు కే కుల నే ఉనకీ కృపా నే ప్రాప్త యహ విద్యా సమస్త కామనాఓం కో పూర్ణ కరతీ హై । బినా గురు కృపా నే అపనీ బుద్ధి మాత్ర నే ఉత్పన్న హోనే పర యహ విద్యా అపనీ కన్యా కో భోగనే కే సమాన పాప ఉత్పన్న కరతీ హై ।

సద్గురుకులతః కృపయా లబ్ధా కామానియం సూతే ।

నిజబుద్ధిమాత్రజన్యా పాపం కన్యా యథా స్వీయా ॥

భాస్కర ౨.౧౬౫

సద్గురు నే దీక్షా లేకర హీ జప తపాది మేం ప్రవృత్త హో తభీ విద్యా నఫల హోగీ ।

దీక్షా మూలం జపం సర్వ దీక్షా మూలం పరం తపః ।

ఆధ్యాత్మిక సాధనాటం మేం మేరా లగావ బచపన నే హీ రహా హై మాఁ సరస్వతీ ముర్ఖు
పర జన్మతః ప్రసన్న రహి హై । తన్త్ర జ్యోతిషాది గుహ్య, విషయోం కా గహన అవగాహన
కరతే హై భగవతీ కీ ఉపాసనా మైం అధ్యయన కాల నే కరతా రహా హూఁ । ఔర భగవతీ
రాజరాజేశ్వరీ లలితామ్బా కా కృపా ప్రసాద పగ-పగ పర గోచర హోతా రహా హై ।
పరమ పూజ్య గురుదేవ శ్రీ జయరామ జీ మహారాజ (మధ్య ప్రదేశ)జీ నే శ్రీ విద్యా మేం
దీక్షిత హోకర ఇన పథ పర పరమ లక్ష్య ప్రత్యక్ష హీ ప్రతీత హో రహా హై । మాఁ కీ
ప్రేరణా హుఈ కీ శ్రీ పుష్పదన్త విరచిత శివమహిమ్నస్తోత్ర తో త్రిలోక మేం దేదీప్యమాన
హై కోఁ న ఉనకీ ఆత్మభూతా శక్తి కీ స్తుతి మేం శక్తిమహిమ్నస్తోత్ర లిఖా జాఽ । మాఁ
లలితామ్బా కే ప్రసాద స్వరూప హీ దివ్య భావ శ్లోకోం కా రూప కబ లేతే గఽ, ఇనకా పతా
హీ న చలా । వహీ ఇచ్చా శక్తి జ్ఞాన శక్తి వ క్రియా శక్తి హై । ఇన స్తోత్ర కే లేఖన కా సారా
శ్రేయ ఉస్త్వీం కో సమర్పిత హై । యహ స్తోత్ర దివ్య ఏవం మాఁ కా కృపా ప్రసాద హై ఇనకే
ప్రమాణ స్వరూప దో ఘటనాఏం స్మరణీయ హైం -

క) స్తోత్ర పూర్ణతా కీ ఓర థా ఏక శ్లోక కే ఏక శబ్ద కే సార్థక ప్రయోగ పర ఏక మిత్ర నే
సన్దేహ ప్రకట కియా తబ మన మేం యహీ రహా కీ శాయద ఇన శబ్ద కా యహాఁ ప్రయోగ
సహీ న హో ? ఇన ఉహాపోహ మేం ఏక గ్రన్థ కే ఏక ప్రసక్తి పర దృష్టి పడఁ జినమేం
ఏక బ్రాహ్మణ కో ప్రాతః కాల ఏక సంస్కృత శ్లోక కా దర్శన హుళ ఉరకర ఉన్తోన్నే ఉన
శ్లోక కో లిఖ లియా ఫిర అర్థ కా చిన్తన కియా తో ఏక శబ్ద పర శక్తి హుళ కీ శాయద
యహ శబ్ద తీక నహిం హై । ఇన చిన్తన మేం బ్రాహ్మణ లగా థా తభీ ఉనకే కక్ష మేం ఏక
దివ్య పురూష ప్రకట హుళ ఔర బతాయా కి యహ శబ్ద సహీ అర్థ మేం ప్రయుక్త హుళ
హై । శ్లోక మేం కోఈ కమీ నహిం హై ।

జబ మైనే యహ ప్రసక్తి పడఁ తబ మేరే భీ మన మేం ఆయా కి ముర్ఖే భీ కోఈ దివ్య
పురూష దర్శన దేకర మేరీ సమస్యా కా సమాధాన కర సకతా హై ? ఐసా సోచతే-సోచతే
ఏక గ్రన్థ కా ఏక పృష్ఠ ఖుల గయా ఔర మైనే దేఖా కి వహీ విచిత శబ్ద ఉనీ అర్థ మేం
ఇన గ్రన్థ మేం ప్రయుక్త హుళ హై జో అపనీ సార్థకతా కో ప్రమాణిత కరతా హై । యహ
శబ్ద శక్తి-రాచార్య విరచిత ప్రసిద్ధ తన్త్ర గ్రన్థ సౌందర్య లహరీ కే ఏక శ్లోక మేం గుమ్ఫిత థా
। ఇన ప్రకార దైవీ కృపా నే హీ సమాధాన మిలా ।

ఖ)స్తోత్ర కా సంశోధన చల రహా థా తబ ఏక రాత స్వప్న మేం ఏక దివ్య మద్ధిర ఏవం

మహాత్మా కే దర్శన హుప । ఉష్టోన్నే మురేఘ స్నేహపూర్వక అపనే పాస బైతాయా ఔర
బతాయా కి ఇన మర కీ పరమ్పరా కే ఆచార్యోం మేం మైం ౫౦౦ వేం స్థాన పర అభిషిక్త
హూఁ । ఫిర ఉన మహాపురూష నే మేరీ ఘోలీ మేం ౫ ఫల డాలేం ఔర మైంనే దేఖా కి
మాఁ రాజరాజేశ్వరీ నే భీ దో ఫూల మేరీ ఘోలీ మేం డాలే । నేత్ర ఖులే ఔర నిత్యకర్మ
మేం మాఁ కీ ప్రేరణా నే సంలగ్న హో గయా ।

స్తోత్ర పూర్ణ హుఆ ఔర ఆపకే హాథోం మేం హైం । యహా కిసీ ప్రోథ్ కవి కీ రచనా
నహిం హై క్యోజ్జీ మేరే మాతా -పితా “మసి కాగద ఘట నహిం కలమ గహ్యో నహి
హాథ” నామక సమ్బుదాయ నే హై । స్వాంతః సుఖాయ భణితి నే భరా యహా స్తోత్ర దేవీ
కే ద్వారా హీ లిఖా గయా హై ఔర దేవీ కో హీ సమర్పిత హై-

గ్రంథ మేం వ్యాకరణ సమ్బుధిత విశిష్ట పరామర్శోం కే లిపి డాన్ అనిల వత్స
(కరసోలా)కో విశేష సాధువాద ।

-డాన్ కృష్ణ చంద్ర శాస్త్రి

గురుస్మరణ

పరమ పూజ్య సద్గురుదేవ ఆచార్య శ్రీ జయరామ జీ మహారాజ కా సజ్జిప్త జీవన పరిచయ
పూజ్య ఆచార్య శ్రీ జయరామ జీ మహారాజ సనాతన సంస్కృతి కే రక్షక కర్మయోగీ
సన్తోం మేం అవనా ప్రముఖ స్థాన రఖితే హై । మానవ మాత్ర క్యా జగత కే హర జీవ కే
కల్యాణ కీ భావనా ఆప మేం ప్రభు ప్రదత్త హై । భగవాన ధర్మ సంస్కృతి కీ రక్షా హేతు
కిసీ న కిసీ కో నిమిత్త బనాకర స్వయం కార్య కరా లేతే హై ।

మధ్య ప్రదేశ కే సతనా మణ్డలాంతర్గత సిద్ధ సారదా పీఠ మైహర కే సమీపస్థ రమపురవా
ధామ మేం కులీన బ్రాహ్మణ పరివార మేం ౧౮ మఈ ౧౯౫౮ కో మధ్యాహ్నా జన్మే
ఆచార్య శ్రీ కే పూజ్య పితా శ్రీ రామసజీవన దుబే ఏవం పూజ్యా మాతా శ్రీమతి రామబాఈ
నే ఋషి పరమ్పరా కా జీవన జీతే హుపి వైదిక పరమ్పరా కీ రక్షా కీ । ఆపకే వంశ
పరమ్పరా మేం పాఞ్చవీ పీఠ్ ఈ నే గృహస్థ ధర్మ కా పాలన కర సన్త పరమ్పరా మేం
ప్రవేశ కరనే కీ ప్రణాళి కా నిర్మాణ ఆచార్య శ్రీ కర రహే హై । వైష్ణవ కుల పరమ్పరా కే
గౌరవ మహారాజ శ్రీ నే ప్రారమ్భిక శిక్షా జన్మ భూమి మేం ప్రాప్త కీ । మైహర, ఖజురీతాల,
జబలపుర, ప్రయాగ వ వారాణసీ ఆది స్థలీం మేం విద్యాధ్యయన కియా । ఖజురీతాల కే
పూజ్యపాద అనంత శ్రీ విభూషిత మహాన్త శ్రీ రామప్రియ దాస జీ మహారాజ జినకే విశేష
సత్ ప్రేరణా ఔర ఆశీర్వాద నే ఆచార్య శ్రీ నే సమాజ సేవా మేం ప్రవేశ కియా । ఉనకే ప్రతి
అపనే ఆప కో కృతజ్ఞ మానతే హై । వారాణసీ మేం శిక్షా గ్రహణ కే సాధ-సాధ పూజ్య

ఆచార్య శ్రీ నే ౧౯౭౯ మేం దిల్లీ మేం ప్రవేశ కియా ఏవం ౧౯౮౦ మేం అఖిల భారతీయ లలితామృత శక్తి సమితి కీ స్థాపనా కీ । సమితి కీ స్థాపనా కే సాధ -సాధ ఆవనే భారత కే విభిన్న సన్త మహాపురుషోం ద్వారా యోగ శిక్షా ప్రాప్త కీ । సన్ ౧౯౮౦ మేం హీ ఆల ఇజ్జీయా యోగ శివర మేం ప్రథమ శ్రేణీ ప్రాప్త కర వర్తమాన సమయ కే రాష్ట్ర యోగ గురు ధీరేన్ద్ర బ్రహ్మచారి జో ఇన్దిరా గాఢీ కే గురుదేవ థే ఉనకే సానిధ్యతా మేం అనేక యోగ శివరోం ద్వారా యోగ కా ప్రచార-ప్రసార కియా తథా పూజ్య మహర్షి మహేశ యోగీ కీ సానిధ్యతా భీ ప్రాప్త కీ సన్ ౧౯౮౫ సే ధ ర్మ సంస్కృతి కీ రక్షా హేతు సమస్త జన-మానస కల్యాణార్థ వ వైదిక పరమపురా కీ రక్షా హేతు అనేకో యజ్ఞ ఏవం భక్తి యోగ వేదాన్త సన్త సమ్మేలనోం కో సమ్మన్న కియా । సన్ ౧౯౯౦ సే అనేక ఆశ్రమోం కీ స్థాపనా కీ, జనమేం లలితామృత మహాశక్తి పీఠ రమపురవా ధామ, ఆచార్య శ్రీ జయరామ ఆశ్రమ వృన్దావన, శ్రీ లలితామృతా నికేతన ఆశ్రమ హరిద్వార, ఆచార్య శ్రీ జయరామ ఆశ్రమ చిత్రకూట, శ్రీ లలితామృతా యోగాశ్రమ శివ మన్దిర బదరఖా, శ్రీ లలితామృతా తపో భూమి ఆశ్రమ సుఖవీర నగర దిల్లీ ప్రముఖ హై । వేద వేదాంగ కీ రక్షా హేతు సంస్కృత విద్యాలయ, శిశు విద్యాలయ, బాల విద్యాలయ, ఆదర్శ విద్యాలయ వ గౌరక్షా హేతు లలితామృతా గౌశాలా కా నిర్మాణ ఆపకే ద్వారా సమ్మన్న కరాప గయే హై ।

- ఆచార్య పం। డాక్ కృష్ణ చన్ద్ర శాస్త్రి

సమ్పాదకీయ

పూజ్య గురుదేవ (గ్రన్థకార)జీ నే మాఁ పరామ్నా కీ స్తుతి మేం దివ్య శతక కా నిర్మాణ కియా । యద్యపి మైం విదుషీ తో నహిం హూఁ తథాపి యథామతి శ్లోకోం కా భావ ఆపకే సామనే ప్రస్తుత హై తాకి మాఁ కే భక్తోం కో భావ బోధ కా అమృతపాన కరాయా జా సకే । ప్రస్తుత గ్రన్థ మేం భావ -భాషా -భౌర భక్తి కా అపూర్వ సజ్జమ హై । నిమ్న కుఠ అంశోం సే పాఠక స్వయం గ్రన్థ కే భావ-కలా వ భక్తి కో సులభతా సే సమర్థు సకేజ్జే -

మహాకాలీ కాలీ మమ మనసి గౌరీ ఇతి మతా
తదా గౌరీ ద్వారా మధుమధురగోపః ప్రకటితః ।
అనంతాయా భక్త శిశుఘనరవశృక్రమజయత్
అస్యగ్రీజో నీర్భజమలభత దుర్గే ! తవ కృపా ॥

మధుప్రేమాలాపైర్విషమవిషముత్తారయతి సా
యథాలోకారోహః పథి భవతి దీపం ప్రతిగమాత్ ।
బహిరూర్భూతా భూతాస్తవ యజనపూతాస్తుతికరా
ధరాధీశామీశాం త్రిభువనమహేశాం భజతి వై ॥

ఉపమా

పరం భక్తాహ్వనే ఘనరవమయూరీవ చకితా శిఖినమివ తాటజ్జనటనం

శబ్ద సౌప్తవ -

వినమ్రాక్షీం సాక్షీం విమలజలజాక్షీం కృపేక్షాపేక్షార్థి -

- జగద్రక్షారక్షోషయరచితవేశాం -

- ప్రహ్లాదం విపది కృతామాహోద్భరితం

- దశగ్రీవాభారాద్రహితమకరోద్రావణతనుః

- యతిపతిమతిస్తమిభుతనయాః

- అమీ సిద్ధాః వృద్ధాస్తవ చరణబద్ధా -

- అవర్ణావిర్భూతాకచటతపవర్ణా -

- వృథైవాశాపాశం కనకతరూణీకల్పనకథా -

- శివాగ్నే వామాగ్నే నిజశరణమగ్నేకురు సుతం

- విరాజంతం రాజంతం -

కవి కీ ఆత్మోక్తి -

కృష్ణలోకే శాక్తానాం సుమధురిమపీయూషమనఘం

కృష్ణ కృష్ణః పక్షాణాం బలరహితకాకోఽల్పవయసః ।

భవద్దీక్షాపాక్షాద్ హరసఖి హరేర్వాయసమివ

అపాత్రం హే మాతస్సరసిజసుధాపాత్రమభవమ్ ॥

భౌర దివ్య మా(కా వ్యజ్ఞాక “మ” వర్ణ నే నిర్మిత ఏకాక్షరీ శ్లోక -

మమేమా మా మా మా మమ మమ మమామా మమిమ మాః

మామామం మే మేమమ మమ మమామూమిమముమే ।

మిమే మామీ మామూమమమమమమామీమ మమ మే !

మామాం మీమామోమమమముమమమామా మమిమమోమ్ ॥

స్తోత్ర భావభరా హై జో సబ అభావో నే పరే హై -

కవి స్వయం కహతా హై -

సదా భావాధిక్యం హి సకలమభావం విజయతే ।

ప్రస్తుత గ్రంథ కే శ్లోక పూర్ణతయా సారగర్భిత ఏవం వివిధ అర్థో కే భజ్జార హైం । ఇనకే

వైదిక తాస్త్రిక, యాజ్ఞిక, సామాజిక స్తర పర అనేక అర్థ కిప జా సకతే హైం । ఇన శ్లోకో కే

వివిధ ప్రయోగ లౌకిక ఏవం అలౌకిక సమస్యా కే సమాధాన హేతూ ఆచరిత కిప జా సకతే

హైం । ఐసా గ్రంథకార కా మాననా హై । వే ప్రయోగ గుహ్య హోనే నే ప్రకట నహిం కిప

గప హైం । కేవల శ్రద్ధాపూర్వక పాఠమాత్ర భీ అపనే ఆప మేం మాఁ జగజ్జననీ లలితామృత
కీ కృపా ప్రసాదార్థ అలం హై । ఇన గ్రంథ నే ప్రేరణా లేకర మైం నప సంస్కృత కే లేఖకోం
సే భీ నివేదన కరతీ హూఁ కి వే సంస్కృత మేం కావ్య రచనా అవశ్య కరేం । ఉనకా లిఖా
హుత ప్రత్యేక శబ్ద మాఁ భారతీ కే స్వరూప కో పుష్ట హీ కరేగా । వ్యాకరణాది నియమోం
కీ పరవాహ న కరకే వే లేఖన మేం ప్రవృత్త హోం క్యోజ్ఞీ విద్వానోం నే కహా హై -

ధాతోర్బహ్వర్థత్వాద్ బహులగ్రహణాత్ పృషోదరాదిత్వాత్

ఆకృతిగణేన పాఠాత్ స్వేచ్ఛానుగుణాద్ ఉణాదికల్పనాతః ।

ఛన్దసి సర్వవిధీనాం వైకల్పికతావశాదముశ్య మనోః

సిద్ధేః కథితేఽర్థేఽస్మిన్ వైయాకరణశాసనానుమతిః ॥

-(భాస్కర రాయ భారతీ)

భావ యహ హై కి ధాతుఁం కీ అనేకార్థతా హై, బహులతా, పృషోదరాది, ఆకృతిగణ,
వివక్షా, ఉణాది, వైకల్పిక అర్థ, ప్రాచీన సమృద్ధాయ కే మాన్యతార్థ కీ పరమృరా, యే సబ
వ్యాకరణ శాస్త్ర సే భీ కహిం ఆగే కీ సిద్ధిఁ ఈ హై జన పర నయే లేఖక చక్షు సకతే హైం ।
వ్యాకరణ శాస్త్ర యా అర్థ వివేచన సే డరకర కవిజనోం కో కావ్య రచనా సే విరత నహిం
హోనా చాహిం । క్యోజ్ఞీ కావ్య రచనా కరనా కవి కా కార్య హై అర్థ సజ్జతి బైలానా
వైయాకరణోం కా కార్య హై, కవి స్వతంత్ర హై వైయాకరణ పరతంత్ర హైం, కవి అగ్రగామి
హై వ్యాకరణజ్ఞ అనుగామి హైం । కహా భీ హై - “ప్రయోగ శరణాః వైయాకరణాః” ।
-జితనీ భీ గత్యర్థక ధాతు హైం వే సబ జ్ఞానార్థక భీ హాతీ హైం । -ఛన్దోభజ్ఞ దోష కే లిపి
భీ ఆచార్యోం నే కహా హై -

న వా ఏకేనాక్షరేణ ఛన్దాంసి వియన్తి న ద్వాభ్యాం -

యహ ఛన్ద శాస్త్ర కా వచన హై (ఛన్దో భాస్కర)

- రాతమాణ్డవ్యాది ఛన్దః శాస్త్ర కే ప్రవర్తకోం నే యతి కో మానా హీ

నహిమ్ । పిఙ్గల సూత్ర తో కలియుగీయ గ్రన్థోం కే విషయ మేం హై దివ్య

రచనా మేం ఉనకీ గతి నహిం హై -(ఛన్దో భాస్కర)

ఔర కహా భీ హై - “ఛన్దోవ్యాకరణయోర్విరోధో ఛన్దో బలీయః”

స్పష్ట హైం కి -

అపారే కావ్యసంసారే కవిరేవ ప్రజాపతిః ।

అతః నప కవి కావ్యసృజన మేం ప్రవృత్త హోం ఔర మాఁ రాజరాజేశ్వరీ హమ సబ

పర ప్రసన్న హోం ఇతి శమ్ ।

శరద్పూర్ణిమా ౨౦౭౩

౧౬-౧౦-౧౬

వినీతా

శ్రీమతీ కుసుమ శాస్త్రీ

శ్రీ లలితాశతకం

మహిమ్నః పారం తే సకలకలనానామపి పరః

గరిష్ఠా భారస్తే తులయితుమశక్తా మునిజనాః ।

లఘిమ్నస్సారస్తే జగదుదధిమధ్యే విలసతి

అణిమ్నో ద్వారం తే వివృతమయి మాతః ! కణభుజా ॥ ౧॥

హే మాతేశ్వరి ! ఆపకీ మహిమా కా పార సమస్త గణనా సే పరే హై । ఆపకీ గరిమా కా భార మునిజన భీ తౌలనే మేం అసమర్థ హైం । ఆపకీ లఘిమా కా సార సంసార సాగర కే రూప మేం విలాస కర రహా హై । ఆపకీ అణిమా కా ప్రవేశ ద్వార మహర్షి కణాద నే అపనే దర్శన మేం ఉద్ఘాటిత కియా హై ।

భావ - మాఁ లలితామ్బా కీ మహిమా కా రహస్య ఋషియోం నే ఉనకీ హీ కృపా సే కుఘ-కుఘ జానా హై పరస్తు ఉనకా పార కోఈ నహిం పా సకా ।

ఛన్ద = శిఖరిణీ ।

దివా సజ్జాయంతే తవనయనముద్రా రచనయా

నిశాస్సమ్భూయంతే దృగలసజనిద్రాలవవశాద్ ।

తవాక్షిప్రక్షేపైర్విఘటయతి లోకాన్భవపతిః

తదా సృష్టేర్లీలా భవతి జగదీశే ! మనసిజా ॥ ౨॥

హే మాఁ! ఆపకే నేత్రోం కే ఖులనే సే దిన తథా బద్ధ కరనే సే రాత హాతీ హై । ఆపకే నేత్రోం కే ఇశారే సే హీ శివ సమస్త లోకోం కా వినాశ కరతే హై తథా సృష్టి కీ రచనా భీ ఆపకే మన కా విలాస మాత్ర హై ।

భావ - సృష్టి రచనా, వినాశ, దిన ఏవం రాత ఆది సమస్త కార్యకలాప మాతా ద్వారా హీ నిర్దిష్ట ఫేల మాత్ర హై ।

శివారూఢా మూర్తిః కథయతి శివే ! కల్పితకథాం

ఇయం సృష్టేరూపే ప్రసరతి సులావణ్యరచనా ।

బహుస్యామేకోఽహం త్రిభువనపతిశ్చిన్నయతి వా

తదేశస్యాధారే విమలమనసా నృత్యతి జయా ॥ ౩॥

యహ శివ కీ ఛాతీ పర ఖడ్గీ మహాకాలీ కీ మూర్తి వాస్తవ సృష్టి కా ప్రతిరూప హీ హై
| జబ పరమాత్మా “మైం ఏక నే అనేక రూపోం వాలా హో జాఊఁ” ఐసా విచార కరతా
హై తబ శివ కో ఆధార బనాకర మాతా హీ సృష్టిమూర్తి కే రూప మేం నర్తన కరతీ హై |

భావ - యహ శివ -కాలీ కీ మూర్తి మాత్ర నహిం హై బల్కి సృష్టి (శివ + శక్తి)కా పరిస్ఫురణ
హై -

శివః శక్త్యా యుక్తో యది భవతి శక్తః ప్రభవతుమ్ |

న చేదేవం దేవో న ఖలు కుశలః స్పందితుమపి || -సౌందర్యలహరీ -శంకరాచార్య

వ్యాకరణ తదా + ఈశస్య ఆధారే

మహాకాలీ కాలీ తిమిరఘనకాలీ త్వభయదా

సుకాలీ కఙ్కాలీ త్వమసి కపిలా నీలచికురా |

అఘౌఘానాం మధ్యే నివసితజనానామయి శుభే !

మహాకాలీ కాలీ మమ మనసి “గౌరీ” ఇతి మతా || ౪ ||

హే మా, ఆప మహాకాలీ, కాలీ, ఘనఘూర కాలీ, గూఢకాలీ, కఙ్కాల ధారిణీ, కపిలా, నీలే
కేశోం వాలీ భయానక హోతే హువ భీ అభయ దేనే వాలీ హైం | పాపోం కే సమూహా నే
లిప్త జీవోం కే లిప హీ ఆప మహాకాల రూపిణీ కాలీ హైం | హే శుభదాత్రీ మేరే భక్తి నే భరే
మన మేం తో ఆప గౌరీ హీ హైం |

భావ - ఆప పాపియోం కే లిప హీ మహాకాలీ హైం భక్తోం కే లిప సౌమ్యా “గౌరీ” హీ హైం
|

విధాతుర్భీతానాం బహువిధనిధేర్దానకుశలా

దరిద్రాణాం భాలే విధికటులిపిజ్జలనఫలా |

సుభక్తానాం గేహే సుభగమణిమాలా కనకదా

మహాలక్ష్మీరూపే త్వమసి వరదా క్షీరతనయా || ౫ ||

విధాతా ద్వారా నిర్దిష్ట దుర్భాగ్యశాలియోం కో భీ ఆప అనేక ప్రకార కీ సమృద్ధి ప్రదాన
కరతీ హైం యది వే ఆపకే భక్త హైం తో | గరీబోం కే మస్తక పర బ్రహ్మ జీ ద్వారా లిఖిత
బురే లేఖ కో భీ ఆప ధో దేతీ హైం | భక్తోం కే ఘర మేం సౌభాగ్య రూపీ మణిమాలా
ఏవం స్వర్ణాది బహుమూల్య పదార్థ ఏవం విశిష్ట వరదాన దేనే వాలీ క్షీరసాగర కీ పుత్రీ
మహాలక్ష్మీ ఆప హీ హైం |

భావ - భక్తోం కే భాగ్య నే అభావ కో హటానే వాలీ మహాలక్ష్మీ ఆప హీ హైం |

తుషారాకారాన్యే హి సరసిజపద్మాసనగతే!

నినాదైరననం కురు మతిమతాం వేదసిహితైః ।

అవిజ్ఞానావిజ్ఞానతిపటుకరీ జ్ఞానమధుదే !

శుభాశీర్వాదాద్వైర్నిజశరణదే ! పాహి ను సుతమ్ ॥ ౬ ॥

బర్హ సమాన శ్వేత కమల పర విరాజిత శ్వేత ముఖ వాలీ మాఁ సరస్వతి! వేద కీ జ్ఞాన
లహరియోం నే బుద్ధిమానోం కో భీ ఝుక్కుత కర దో । ఆప అజ్ఞాన వ జ్ఞాన సమృన్న
సబకో జ్ఞానామృత సే తృప్త కరనే వాలీ హైం । హే శరణదాత్రీ మాఁ! అపనే శుభాశీర్వాదోం
సే అపనే పుత్ర కీ రక్షా కరో ।

భావ - జ్ఞానీ వ అజ్ఞానీ ఆప సబకా సహారా హైం । హమారీ అజ్ఞాన సే రక్షా కరో ।

వ్యాకరణ అవిజ్ఞాన్ + అవిజ్ఞాన్

యదా లోకే మాతః ! ప్రబలరిపునేనా ప్రసరతి

ఖలైశ్చేక్రీయంతే ప్రమథనహతాస్తాడితజనాః ।

తదా రూపం ధృత్వా జ్వలనపటపీతామృతరథరం

సువల్గం హస్తైశ్చ ప్రకటబగలా సా రిపుదలా ॥ ౭ ॥

హే మాఁ! జబ సంసార మేం భయానక శత్రు సేనా పైల జాతీ హై । దుష్ట లోగ సజ్జనోం
కో పీడఁత కరనే లగతే హైం, తబ ఆప ప్రకాశిత పీలే రేశమి వస్త్ర కో ధారణ కరకే, శత్రు
సంహారిణీ ఏవం దుష్టోం పర లగామ లగానే వాలీ పీతామృతా “బగలాముఖీ” రూప మేం
చాబుక హాథ మేం లిపి హుపి ప్రకట హో జాతీ హో ।

భావ - శత్రు సంహారిణీ బగలాముఖీ ఆది రూపోం మేం ఆపకా హీ విలాస హై ।

నిశుమ్భశ్శున్భో వా భువి శుభవిహీనౌ ను విహితౌ

ప్రచణ్డో ముణ్డో వా బలయుధి విముణ్డావపి కృతౌ ।

మహీం శేతే యుద్ధే దనుజమహిషో వా సురపతిః

అస్సగ్రీబ్జో నిర్బీజమలభత దుర్గే ! తవ కృపా ॥ ౮ ॥

అపనే శుమ్భ వ నిశుమ్భ కో సరక మేం భేజా, యుద్ధ మేం చణ్డ వ ముణ్డాసుర కో శిర
విహీన కియా, మహిషాసుర కో ధరాశయీ కర దియా తథా రక్తబీజ కో భీ నిర్బీజ
(రక్తహీన)కియా । మాఁ దుర్గే ! యహ సబ ఆపకీ కృపా హై ।

భావ - మాఁ దుర్గా కే రూప మేం ఆది శక్తి హీ రాక్షసోం కా హనన కరనే వాలీ హైం ।

నరేంద్రాణాం ఘోరే సఘనవనమధ్యే ??(సభవనమధ్యే?)పరివృతా

అధీరా సప్తస్తా వరవరణకాలే జనకజా ।

ఉమా గౌరీ భద్రా కమలనయనేతి ప్రగదితే

తవాపర్ణే! రామః పురి దలతి చాపం సుకృపయా ॥ ౯॥

దుష్ట రాజాఙ్గం కీ సభా రూపీ భీషణ జగ్గల మేం స్వయంవర కాల మేం జబ సీతా జీ
అధీర వ త్రస్త హోకర ఆదిశక్తి కో ఉమా, గౌరీ, భద్రా, కమలనయనా ఇత్యాది నామోం నే
వ్యాకులతా పూర్వక పుకారనే లగీ తబ మాఁ పరామ్భా కీ హీ కృపా నే శ్రీరామ నే మిథిలా
నగరీ మేం చాప భజ్గ కర సీతా జీ కే మనోరథ కో పూర్ణ కియా ।

భావ - మాఁ ఆదిశక్తి హీ సబ భక్తోం కీ కామనా పూర్ణ కరనే వాలీ హైం ।

పురాకాలే రుక్మేర్లలితభగినీ సంశయయుతా
స్వయం వర్తు కాలే చపలశిశుపాలాదతిభియా ।

జగన్మాతుః పూజాం ఖలు విపది కర్తుం నిరగమత్

తదా గౌరీ ద్వారా మధుమధురగోపః ప్రకటితః ॥ ౧౦॥

ప్రాచీన కాల మేం రుక్మి కీ బహన రుక్మిణీ అపనే స్వయంవర మేం “కహీం శిశుపాల నే
వివాహ న హో జాప” ఇన డర నే వివలిత హోకర జగన్మాతా ఆదిశక్తి కీ పూజా కే లిప జబ
ఆఈ తబ విపత్తి నివారణ కీ ప్రార్థనా కరనే పర మాఁ గౌరీ నే రుక్మిణీ కే మనోవాఞ్ఘత
వర కో, మధుర గ్వాలే (శ్రీ కృష్ణ)కో ప్రకట కర దియా ।

భావ - మాఁ దయార్థ హృదయా తథా సద్య ఫలప్రదా హైం ।

మఖాణామాలోకస్సుసురతసమీరే విగలితః

సురేన్ద్రస్యావాసో లలితరమణీనాం పరికరః ।

విలాసేష్వానక్తా దివి సురగణా భ్రష్టచరితాః

అనంతాయా భక్తః శిశుఘనరవశృక్రమజయత్ ॥ ౧౧॥

జబ ఇన్ద్ర కే ద్వారా సమ్పాదిత యజ్ఞోం కా ప్రకాశ ధూమిల హో గయా ఏవం దేవరాజ
ఇన్ద్ర కా నివాస సున్దర రమణీయోం కా మజ్ఞు బన గయా । సమస్త దేవతా మలిన చరిత్ర
వాలే హో గప తబ మాఁ ఆదిశక్తి కే భక్త బాలక మేఘనాద నే ఇన్ద్ర కో పరాజిత కర దియా
।

భావ - ఇన్ద్ర కీ పరాజయ మేం ఉసకా ధర్మ విముఖ హోనా తథా మేఘనాద కీ మాతృభక్తి
హీ మూల కారణ థీ ।

వ్యాకరణ - శిశు + ఘన + రవః (బాల)(మేఘ)(నాద)

ఇయం గేహ లక్ష్మీరమృతతరణిరీవనసుధా

మధుప్రేమాలాపైవిషమవిషముత్తారయతి సా ।

కలా రామాదీనామపి ను భవదమ్యేర్మమ మతౌ

రమా రామా భూత్వా విరచయతి మాయామయతనుః ॥ ౧౨॥

పత్నీ ఘర కీ లక్ష్మీ, అమృత కీ నౌకా తథా జీవన కీ మిథాస హై జో అపనే మధురాలాప
సే భయానక విష కో భీ నిష్ప్రభావీ బనా దేతీ హై । వాస్తవ మేం స్త్రీయోం కీ కలాపం
ఆపకే చరణోం కా ప్రతాప హీ హైం । శక్తి హీ నారీ కా రూప ధరకర మాయా కీ లీలా
కో విస్తారిత కరతీ హై ।

భావ - హే జగదమ్బే ! సమస్త స్త్రీయాఁ ఆపకా హీ ప్రతిరూప హైం ।

వివాదే సజ్ఞాతే వివదతి సుమూకోఽపి తరసా
ఆపాఙ్గో హీనాఙ్గో హిమపతి శిరో లఙ్ఘయతి వా ।
దరిద్రాణామిశో వ్రజతి నగరాధీశపదవీం

భవానీ రుద్రాణీతి సుమధురవాచః ఫలమిదమ్ ॥ ౧౩॥

జో లగాతార సచ్చే మన సే పరామ్బా, భవానీ, రుద్రాణీ ఐసా జపతా హై వహ గూఁగా
హోనే పర భీ మాఁ కీ కృపా సే శాస్త్రార్థ జీత సకతా హై, పత?? (వికలాఙ్గ)హోనే పర భీ
హిమాలయ కో లాఙ్ఘ సకతా హై, దరిద్ర హోనే పర భీ నగర కా రాజా బన సకతా హై ।
ఉసకే లిప కుఢ భీ అసమ్భవ నహీం ।

భావ - మాఁ కా భక్త ఆశ్చర్యజనక కార్య కరనే మేం భీ సమర్థ హోతా హై ।

భవాబ్ధావాసక్తో వివిధవిధపీడాఽఽవృతనరః
జనన్యాస్సేవాయామనుపమితనిష్ఠాముపగతే ।
యథాఽఽలోకారోహః పథి భవతి దీపం ప్రతిగమాత్
తథావల్లోకేభ్యస్తవ చరణసేవాప్రతిఫలమ్ ॥ ౧౪॥

భవసాగర మేం అనేకానేక పీడఁ టం సే వ్యాకుల వ్యక్తి జబ మాఁ పరామ్బా కీ సేవా మేం
ఏకనిష్ఠ హో జాతా హై తబ ఉసకా మన జ్ఞాన సే ధీరే-ధీరే ఐసే హీ ప్రకాశిత హోనే లగతా
హై జ్ఞానే దీపక కీ ఓర చలనే పర ధీరే-ధీరే మార్గ అధికాధిక ప్రకాశిత హోనే లగతా హై ।
హే మాఁ యహ ఆపకే చరణోం కీ సేవా కా హీ ప్రతిఫల హై ।

భావ - మాఁ మేం జన క్రమ సే భక్త కీ నిష్ఠా బధ్తీ హై ఉనీ క్రమ సే ఉసకా ఆత్మిక వికాస
హోనే లగతా హై ।

గణానామాదౌ యో రసయతి గణాధ్యక్షపదవీం
ప్రియాణామాదౌ వా సమధిగతమజ్ఞేఽభయపదమ్ ।
సురాణామాదౌ వై ప్రథమగణపూజామధిగతం

భవాని! త్వత్పుత్రాస్పదచయనవృత్తేః ఫలమిదమ్ ॥ ౧౫॥

యహ గణేశ జీ గణోం కీ అధ్యక్షతా కా జో ఆనంద లేతే హైం, ఆపకే ప్రియజనోం మేం
సర్వప్రథమ హోకర ఆపకీ గోద మేం ఖేలతే హైం, దేవతాఁ మేం ప్రథమ పూజా కా అధికార

రఖతే హైం । హే భవానీ యహ సబ ఆపకే పుత్ర పద కో ప్రాప్త కరనే సే హీ సమృధ్ద హుఆ హై ।

భావ - మాఁ కీ కృపా సే హీ ఐసా సుఆవసర మిలతా హై ।

చితాభూమౌ వాసో విషమశననైపుణ్యకుశలః

వృషో వృద్ధో యానం భుజగపతిభూషం సురపతేః ।

అమాఙ్గల్యం సర్వ పరిణతిగతం మఙ్గలమయం

భవానీ ! త్వత్పాణిగ్రహణపరిపాటీఫలమిదమ్ ॥ ౧౬ ॥

భగవాన శివ కా చితా భూమి మేం నివాస, విషైలా భోజన, బుడ్డా బైల రూపీ వాహన, సర్పం కే ఆభూషణ, హై పరస్తు సమస్త అమఙ్గల కారీ వస్తుపం భీ మఙ్గలకారీ బన గఈ జబ ఉన్తోనేం ఆపకా పాణిగ్రహణ కియా । మాఁ! యహ ఆపకే సాధ వివాహ హోనే సే హీ సమృధ్ద హుఆ హై ।

భావ - మాఁ నే జడఁనే పర వ్యక్తి కా దౌర్భాగ్య భీ సౌభాగ్య మేం బదల జాతా హై ।

ఛలీవేశం ధృత్వా లఘులఘుపద్దైర్నిలనయనః

సదాత్మా వైరాజో ను బలిమలషద్ స్వల్పవసుధామ్ ।

త్రిపాదీభూత్వాఽయం త్రిభువనమయాద్వామనవటః

భవానీ! త్వద్ధామగ్రహణపరిపాటీఫలమిదమ్ ॥ ౧౭ ॥

సాక్షాత్ పరమాత్మా భీ కపటి వేశ ధారణ కరకే సీతే నేత్రోం వాలే వామన బ్రహ్మచారీ కా రూప ధరకర ఛోటే-ఛోటే కదమోం సే రాజా బలి సే త్రిపద భూమి కీ యాచనా కరతా హై, బాద మేం తీన కదమోం మేం హీ త్రిభువన కో నాప లేతా హై, ఇస చమత్కార కే పీఛే హే మాఁ! ఆపకా హీ తేజ ప్రతాప కామ కర రహా థా ।

భావ - మాఁ కీ మహిమా సే హీ అవతార భీ మహిమా మణ్ణిత హుఏ హై ।

తమోభూతా లోకాస్తిమిరఘనఘోరే నిపతితాః

ఇదం హర్తు మాతః ! రవివరదభాసః సముదితః ।

భవద్ధామాధానాద్ధి భవతి విభా భాస్కరకరే

భవానీ త్వత్తేజో గ్రహణపరిపాటీఫలమిదమ్ ॥ ౧౮ ॥

సమస్త లోక జబ అన్ధకార సే వ్యాప్త థే తబ హే మాఁ! ఆప హీ సూర్య కిరణోం కే సమాన ఉదయ హుఈ ఆపకే తేజ కా సన్నివేశ హీ సూర్య కీ కిరణోం మేం చమకతా హై । హే మాఁ భవానీ ! యహ ఆపకే తేజ కో ధారణ కరనే కా హీ ఫల సూర్యదేవ మేం చమక రూప మేం హై ।

భావ - మాఁ కే ప్రకాశ నే హీ సబకా ప్రకాశ హై ।

రమాణాం సామ్రాజ్యం హి భువితలమారభ్య వితతం

గృహం వారణ్యం వా కృతమజరవైలాస్యలసితమ్ ।

మనోజస్యాయాసే పతతి పతనే మోహితజనః

మృడాని ! త్వత్సేవాసరణిఫలమాప్తం యువతిభిః ॥ ౧౯ ॥

రమణియోం కా సామ్రాజ్య ధరతీ నే స్వర్గ తక హైలా హై । ఘర హో యా జగ్గల, సబ

జగహ స్త్రియోం నే విలాస వైజయన్తీ లహరా రభీ హై । హే మాఁ! కామదేవ కే లఘు

ప్రయాస నే హీ వ్యక్తి మోహిత హో జాతా హై । ఇనకే పీఛే ఏక హీ కారణ ముర్మే దిఖాఈ

దేతా హై కి ఆపకీ నేవా రూపీ మార్గ పర చలనే కే కారణ హీ స్త్రియోం కో అజేయ వరదాన

మిలా హై ।

భావ - స్త్రియాఁ శక్తి కా హీ రూప హైం అతః వే అజేయ హైం ।

త్వమమృతరూపైర్వా ధరసి జరరే జీవనకలాన్

మహామాయావక్రే భ్రువితమతిబాలా యమముఖాః ।

వృథా పజ్కే యాన్తి వ్యవహితవివేకాః పతనగాః

బహిర్భూతా భూతాస్తవ యజనపూతాస్తుతికరాః ॥ ౨౦ ॥

హే మాఁ! ఆప హీ మాతా బనకర సమస్త జీవోం కో అవనే పేట మేం ధారణ కరతీ హైం ।

ఆపకీ మాయా మేం ఫలనకర అవివేకీ జన యమపాశ మేం పడతే హైం ఔర ఉనకా ఇన

మోహ-మాయా రూపీ కీవడఁ మేం హీ బార -బార పతన హోతా హై । జో ఆపకీ స్తుతి

కరతే హై కేవల వహీ జీవ ఆపకీ పూజా కే ప్రభావ నే పావన హోకర జన్మ చక్ర నే బాహర

నికల జాతే హైం ।

భావ - కేవల మాఁ కీ భక్తి హీ మోక్షప్రదా హై ।

భవన్నామ్నో మాయా ఖలు వహతి వైచిత్ర్యవివిధం

అపర్ణాపర్ణతి ప్రగదతి ను మిథ్యా జనగణః ।

యదా మూర్ధాన్యస్తో భవతి తవ జీవోపరి కరః

సువర్ణైః పర్వైర్వా సఫలమధుమోక్షైర్భరతి తమ్ ॥ ౨౧ ॥

హే మాఁ! ఆపకే నామ కా విచిత్ర ప్రభావ హై । ఆపకో లోగ “అపర్ణా” కహతే హైం యహ

ర్ముత హీ హై । కోజ్కీ జబ ఆపకా వరదహస్త జీవ కే మస్తక పర పడతా హై తబ

ఆప ఉసే సువర్ణ కే పత్తే (భోగ) ఔర మోక్ష రూపీ మీరే ఫల నే సమస్త కర దేతీ హైం ।

భావ - “అపర్ణా” కా అర్థ బినా పత్తోం వాలీ హోతా హై । పర మాఁ జగదమ్నా స్వర్ణ కే

పత్తోం వ మోక్ష కే ఫలోం నే హరీ-భరీ లతా హైం ।

వివాదే శాస్త్రాణాం త్వమసి లలితే! పద్యవతురా
విలాసే భగ్నానాం త్వమసి మధురే ! తిక్తమదిరా ।

భవాభౌ రూగ్ణానాం త్వమసి సరలారోగ్యవటికా
సమాధౌ మగ్నానాం త్వమసి సువిదేఽనస్తసుఖదా ॥ ౨౨॥

హే మాఁ శాస్త్రార్థ కాల మేం ఆప హీ శ్లోకాది నిర్మాణ కీ నిపుణతా హో (ఆప హీ విజయ
ప్రదాన కరతీ హో), భోగ విలాస మేం విచ్చిన్న వ్యక్తియోం కా మద్య భీ ఆప హీ హో
(అర్థాత్ ఉనకే కర్మోం కే పరిణామ స్వరూప హీ ఉన్తోం ఫల దేతీ హో)సంసార సాగర మేం
ఊబే రోగీయోం కే లిప ఉన్తోం ఉభారనే వాళి ఆరోగ్య వటి హో ఔర సమాధి మేం లీన
భక్తోం కో ఆప హీ బ్రహ్మనంద దాత్రీ హైం ।

భావ - మాఁ హీ వివిధ రూపాం మేం తదనురూప ఫలప్రదా హైం ।

బహిర్బుష్టా కాళీ సరలజనచిత్రే సితతనుః
ను శైలేన్ద్రాపత్యాఽపి బహుతరలీభూతహృదయా ।
అపర్ణారూపే వై బహుకనకపర్ణా ప్రియలతా
సతి! స్వాత్మానం త్వాం సదసదపరార్థామనుభజే ॥ ౨౩॥

మాఁ! ఆప బాహర సే కృష్ణ వర్ణ వాళి హై కిన్తు భక్తోం కే ప్రతి ఆపకా హృదయ ప్రకాశమయ
హీ హై । ఆప కఠోర పర్వత (హిమాలయ)కీ పుత్రీ హోకర భీ నవనీత కే సమ కోమల
హృదయా హో । ఆప అపర్ణా (బినా పత్తోం వాళి)హోకర భీ భక్త కే లిప స్వర్ణ పల్లవోం
సే భరీ లతా కే సమాన హో । హే మాఁ! మైం తో ఆపకో అపనీ ఆత్మస్వరూపిణీ ఔర
సదసద్ సే పరే శుద్ధ వైతన్య రూప మేం భజతా హూఁ ।

భావ మాఁ! భోగీ కో భోగ ఔర యోగీ కో యోగప్రదాత్రీ హైం ।

అయో హేమాధాత్రీ జగతి కుశలా పారసశిలా
పరం సత్యం సా నాల్పమపి నను సారూప్యనిపుణా ।
జగన్మధ్యే మాతుర్ను కిమధికమౌదార్యగణనం
సదా వై సారూప్యం చరణపతితేభ్యః ప్రదీశతి ॥ ౨౪॥

మైంనే సునా హై కి లోహ కో సోనా బనానే మేం పారస పత్థర సమర్థ హై కిన్తు వహా భీ
లోహ కో సోనా హీ బనాతా హై పారస నహిం । పరస్తు హే మాఁ సంసార మేం ఆపకీ
ఉదారతా కీ గణనా ఇసనే అధిక క్యా హోగీ కి ఆప తో అపనే శరణాగత కో అపనే జైసా
హీ (సారూప్య ముక్తి)బనా దేతీ హో ।

భావ - మాఁ! పారస సే భీ బధ్కర భక్తోం కో ఫల ప్రదాన కరతీ హై ।

ఇయం దివ్యా కాశీ స్మరహరపురీ మజ్జలకరా

త్రిలోకేఽన్య ధన్యా జననమరణాద్రక్షణపరా ।

జగన్నాథో భిన్నః ప్రభవతి న వై మోక్షకరణే

జగన్మాతా ముక్తిం దిశతి పశుపాశప్రహరణైః ॥ ౨౫॥

మైనే సునా హై కి దివ్యా కాశీ నగరీ భగవాన శివ కీ మాజ్ఞలిక నగరీ హై జో త్రిలోకోం

సే న్యారీ హై । యహః ప్రాణ త్యాగనే పర లోగోం కో ముక్తి మిలతీ హై । ఐసీ మాన్యతా

హై । పరస్తు భగవాన శివ అకేలే హి జీవ కో ముక్త కరనే మేం సమర్థ నహిం హైం । మాఁ

అమ్బా జి హి సాక్షాత్ పాశోం సే బద్ధే పశు (జీవ)కే పాశోం కో కాటకర ఉన్దే మోక్ష దేతీ

హైం ।

భావ - మోక్ష ప్రదాన కరనే మేం ముఖ్య భూమికా పరామ్బా కీ హి హై న కాశీ కీ, ఔర న

శివ కీ ।

చతుర్భుద్ధి బ్రహ్మాదినరహరిరూద్రాన్వితపదైః

సువర్ణాలంకారైశ్శివఫలకసింహాసనవరమ్ ।

మహారత్నైర్ద్రిష్టం వివిధమణిమాణిక్యలసితం

సదానందైర్నవ్యో హి తదుపరి దేవి! త్రిభువనమ్ ॥ ౨౬॥

బ్రహ్మ, విష్ణు, రూద్ర ఔర ఈశ్వర రూపీ చార పాయోం సే అలంకృత ఔర శివ రూపీ

ఫలక సే సుశోభిత, రత్నాలంకార సే భూషిత సింహాసన పర భైరవర హి హే మాఁ! సదానంద

మగ్న హోకర త్రిభువన ఆపకే ద్వారా హి రక్షణీయ హైం ।

భావ - మాఁ హి సమస్త దేవతాఁం కో శాసిత కరనే వాలీ శక్తి హై ।

చతుష్పిర్రాజ్ఞాతాఽఖిలభువి చతుర్వర్గరచనా

చతుర్వర్గాణాం వై నిఖిలజననీ దానకుశలా ।

సురా లోకే భోగాన్ దదతి ను తవాజ్ఞానియమితాః

పరం మోక్షేచ్ఛాయాం తవచరణభాయాం ప్రతి గతాః ॥ ౨౭॥

హే మాఁ! ఆపకే సింహాసన కే చారోం పాయోం సే హి ధర్మ-అర్థ-కామ-మోక్షాది చతుర్వర్గ

కీ రచనా హుఈ హై ఔర ఆప హి చతుర్వర్గ కో ప్రదాన కరనే మేం సమర్థ హై । అన్య

దేవతా ఆపకీ హి ఆజ్ఞా సే భక్తోం కో భోగ తో ప్రదాన కర సకతే హైం పరస్తు మోక్ష దేనే

కా జబ ప్రశ్న ఆతా హై తో వే దేవతా భీ ఆపకే చరణ కీ శరణ గ్రహణ కరతే హైం ।

భావ - అన్య దేవతా మాఁ సే పూజకర హి భోగ ప్రదాన కరతే హై పర మోక్ష దేనే కా

అధికార మాఁ లలితామృత కే హి అధికార మేం హై ।

విధాతాద్యా న్యస్తైర్వికరకమలైర్మస్తకగతైః

పదార్చకాలే వై తవచరణపీఠం ప్రతి నతాః ।

త్రిదేవానాం పూజా భవతి తవ పాదార్చనభరైః

యతస్తేషాం వన్యాం ప్రయతచరణాం యామి శరణమ్ ॥ ౨౮॥

హే మా! బ్రహ్మది త్రిదేవ దోనో హాథ మస్తక పర బాధకర ఆపకే చరణో కీ పూజా కే

లిపి ఆపకీ చరణపీఠ పర నమన కరతే హైం । ఆపకే చరణో కీ పూజా సే త్రిదేవో కీ

పూజా భీ సమృన్న హో జాతీ హై । అతః బ్రహ్మ-విష్ణు-శివ కే ద్వారా భీ ప్రణమ్య ఏవం

పూజిత చరణో వాలీ ఆపకీ మైం శరణ గ్రహణ కరతా

హూః ।

భావ - మాతా లలితేశ్వరీ కీ చరణవన్దనా సే త్రిదేవో కీ పూజా భీ సమృన్న హో జాతీ హై

కోఙ్కి వే భీ ఆపకే శ్రీ చరణో కే ఉపాసక హైం ।

విధాతా ధాతా వా స్మరహరహరో వా పశుపతిః

సుజిష్ణుర్విష్ణుర్వా నను శచిపతిర్వా శతమఖః ।

కవిశ్చుక్రాచార్యో మరణరహితో వా సురగురుః

సపత్నికాస్సర్వే తవచరణపీఠం ప్రతినతాః ॥ ౨౯॥

చాహే విధాన కర్తా బ్రహ్మ, కామదేవ కా మాన మర్దన కరనే వాలా శివ, విశ్వ విజయీ విష్ణు,

సౌ యజ్ఞకర్తా ఇంద్ర, కవి శుక్రాచార్య యా అమర దేవగురు బృహస్పతి హీ కోఙ్కిం న హో,

యే సబ దేవతా భీ పత్నియోం సహిత ఆపకే చరణ కమలం కీ వన్దనా కరతే హైం ।

భావ - సబ దేవ-దేవియోం ద్వారా ఆప హీ పూజ్యా హైం ।

యదా దేవాద్దేవం ప్రతి చలతి భోగేచ్ఛుకనరః

తదా నానాయోనిం భమతి భవమధ్యే శ్రమయుతః ।

హి భుక్తిం ముక్తిం వాఽధిభవతి స హస్తామలకవత్

ధరాధీశామీశాం త్రిభువనమహేశాం భజతి వై ॥ ౩౦॥

జబ తక జీవ దేవతా సే దూసరే దేవతా కో భోగో కీ కామనా పూర్తి కే లిపి భజతా హై తబ

తక వహ వ్యర్థ హీ నానా యోనియోం కే చక్కర కాటతా హై । ఔర జబ వహ జగజ్జననీ

త్రిభువనైక అధిష్ఠాత్రి సర్వసమర్థా లలితామ్బా కీ శరణ మేం జాతా హై తబ వహ వాస్తవిక

భోగోం కే సాధ-సాధ మోక్ష కో భీ ప్రత్యక్ష ప్రాప్త కర లేతా హై ।

భావ - మాః కే చరణానుయాయీ కో భోగ ఔర మోక్ష దోనోం హీ సులభ హైం ।

భవేద్యోగాభ్యాసీ కరచరణపద్మాసనవిదః

అథ ధ్యానాపేక్షీ జగతితలమీశాదిగుణభృద్ ।

నరాస్తే సౌభాగ్యైరపి సఫలకామాః క్షీణితలే

సుధాధారాధారం హి తవ శరణం యాన్తి కమలే || 30 ||

చాహే యోగాభ్యాస కరనే వాలా యా స్వస్తికాది ఆసనో మేం నిపుణ హో అథవా ధ్యాన
యోగీ హో యా స్వయం ఈశాది గుణో వాలా ఈశ్వర హో । హే మాఁ! వే హీ జీవ
సౌభాగ్యశాలీ హైం జో అమృత కే ఆధార ఆపకే చరణో కీ శరణ గ్రహణ కరతే హైం ।

భావ - మాఁ కే చరణ హీ సబ విభూతియోం నే బధ్కర హైం ।

అమర్త్యానాం మధ్యే గుణగణగరిష్ఠో గిరిధరః

హృషీకేశాచ్ఛ్రేష్ఠో భవపతి శివో దేవగిరిశః ।

సమాధౌ శ్రీకణ్ఠస్సృరతి శుభదాత్రీం ప్రతిపలం

శివాం తాం శర్వాణీం పశుపతికిశోరీమనుభజే || 31 ||

దేవో మేం గుణవాన్ హైం భగవాన విష్ణు జీ, ఔర ఉనసే భీ శ్రేష్ఠ హైం మహాదేవ । పరస్తు
సమాధిష్ఠ అవస్థా మేం భగవాన మహాదేవ శ్రీ శుభదాత్రీ జగదమ్బా రాజరాజేశ్వరీ లలితేశ్వరీ
కా భజన కరతే హైం । అతః మైం భీ కల్యాణమయీ సదాశివ కామేశ్వర కీ పటరానీ కా
సతత చిన్తన కరతా హూఁ ।

భావ - ధ్యాన, భజన కా అన్నిమ లక్ష్య మాఁ హీ హైం ।

సదా సేవ్యా వాణీ విబుధజనవృన్దైరనుదినం

చలా లక్ష్మీర్లోకే విరమతి న రాజ్ఞాం గుణీకులే ।

హి పాతివ్రత్యేనాపి భువి భవదేకాతిశయినీ

మనోరూపాపన్నా భువనపతిమేకం ను భజతి || 32 ||

మాఁ సరస్వతీ సభీ విద్వానో ద్వారా సేవిత హై, మాఁ లక్ష్మీ భీ ఇతనీ చఞ్చల హై కి
గుణజ్ఞ రాజాఁ కే కుల మేం న రహరకర బార-బార అపనా స్థాన బదలతీ హై । పరస్తు
హే మాఁ పతివ్రతాఁ మేం అగ్రగణ్యా ఆప హీ హైం జో సదైవ వివిధ రూప లేకర భీ
ఏకమాత్ర సదాశివ కా హీ వరణ కరతీ హైం ।

భావ - మాఁ అమ్మ సదాశివ కీ హీ శక్తి హైం । ఉనకీ నిష్ఠా అటల హీ హై ।

సదా సత్త్వోద్రేకే భవతి ఖలు వీణారవరతాః

రజోయుక్తా లక్ష్మీర్విరచయతి సౌవర్ణకలిలమ్ ।

తమస్త్రే కాళీ పరమపదమన్త్రావరణదా

గుణాతితా దివ్యా గుణకథనయోగ్యా న భవతి || 33 ||

హే మా! ఆప సత్త్వగుణ వృద్ధి హోనే పర సరస్వతీ స్వరూపా హైం । రజోగుణ వృద్ధి హోనే పర లక్ష్మీ స్వరూపా హైం జో సువర్ణాది మాయా కే దలదల మేం జీవోం కో ఘోస లేతీ హైం । తమోగుణ కీ వృద్ధి హోనే పర మహాకాలీ బనకర జీవోం కో తాన్త్రిక కౌతుక మేం ఉలర్పూకర పరమపద సే దూర కర దేతీ హైం । ఔర తీనోం గుణోం సే పరే ఆప దివ్య స్వరూపా హైం జినకా వర్ణన అకథ్య హై ।

భావ - ఆప త్రిగుణీ మూర్తి మేం క్రమశః సరస్వతీ, మహాలక్ష్మీ వ మహాకాలీ హై ఔర నిర్గుణ రూప మేం వర్ణనాతీత హైం ।

సభాయాం ద్రోపద్యై విపది న చిరాచ్ఛిరమదదుః

రణే మోహోత్పన్నేఽదదత ఖలు గీతాఽమృతమిదమ్ ।

అకాణ్డే చైద్యే వై సతతమపలాపం విలపనే

శిరశ్చేత్తా హోనే నరకరిపుకృష్ణస్తవ తనుః ॥ 3౫॥

హే మా! ఆపనే హీ సభా మేం ద్రౌపదీ పర విపత్తి ఆనే పర ఉసకా చీర యథా శీఘ్ర బధ్ాయా థా, యుద్ధ మేం అర్జున కే మోహగ్రస్త హోనే పర గీతా రూపీ అమృత పిలాయా థా, బినా అవసర హీ (యజ్ఞ మేం)శిశుపాల ద్వారా అవశబ్దోం కీ బౌఛార కరనే పర అనాయాస హీ ఉసకా సిర కాట దియా థా, వహ కృష్ణ ఆపకా హీ స్వరూప థా ।

భావ - మా! లలితేశ్వరీ హీ భగవాన శ్రీ కృష్ణ కే రూప మేం అవతరిత హుళః థీ ।

పశౌ పాశాబధ్ధాః కలుషితజనా గోచరగతాః

మదాన్ధీభూతాస్తేఽధికగహనగర్తే కవలితాః ।

విలీనాస్సంసారే విచలితమనా బిన్దవిముఖాః

విముక్తా ఏవైతే భ్రమరహితబిన్దం ప్రతిగతాః ॥ 3౬॥

జో బిన్ద (పరబ్రహ్మరూపిణీ పరామ్భా)నే విముఖ హైం వే పశుభూత కలుషిత జీవ పాశ మేం బన్ధి హుళ మద సే అన్ధి హోకర గహన అన్ధకారమయ గడ్డఁప (సంసార)మేం ఫణే హైం । వే ఇస సంసార మేం హీ లీన హోకర భ్రమిత హైం । ఔర జో నిఃసంశయ హోకర బిన్ద (పరామ్భా)కీ ఓర గతిశీల హై వే హీ ముక్త హో పాతే హైం ।

భావ -జైసే చక్ర కీ ధురీ సే విముఖ హోనే పర జీవ కహిం భీ చక్ర పర బైరే వహ భ్రమణ మేం హీ రహేగా । జో బిన్ద రూపీ ధురీ పర ఆ జాతా హై వహ లమ్బే చక్ర లగానే సే బచ జాతా హై ।

శివో వా శైవో వా గిరిధరవరో వా హులధరః

గుహో వా గోపో వాపి గజవదనో వా కవివరః ।

రమా వా రామో వా హలఖచితరేఖా జనకజా

తవ స్తన్యం పీత్వా ఖలు భవతి బోధో మతిమతామ్ || 3౭||

చాహే శివ హో యా శివభక్త కృష్ణ హో యా బలరామ, స్కన్ధ హో యా ఈశ్వర, కవిశ్రేష్ఠ
గణపతి, లక్ష్మీ, శ్రీ రామచంద్ర యా మాఁ జానకీ, కోఈ భీ హో । హే మాఁ! ఆపకా దూధ
(చేతన శక్తి)పీకర హీ సబమేం చేతనతా ఆతీ హై ।

భావ - మాఁ కే చైతన్య నే హీ సబ దేవాది గణ చేతన ఏవం శక్తి సమ్మన్న హైం ।

పరారూపా శుద్ధా ఖలు భవతి నాదామృతపదా

ప్రపశ్యన్తిశానీ సితకమలగుణ్యా మనుభవా ।

సుమధ్యా ధ్యానే హృద్గగనగమనా వా బహువిధా

పుథగ్గుణోద్భూతా త్వమయి ! భువి వై వైఖరి మతా || 3౮||

హే మాఁ! ఆప శుద్ధ నాదాత్మక రూప మేం పరా వాణీ, శ్వేత కమల కే సమాన ప్రకాశిత
మస్త్ర రూప పశ్యన్తి ధ్యానావస్థా మేం హృదయాకాశ వివిధ రూపాం వాలీ మధ్యమా తథా
కణ్ఠ నే నిర్గత హోనే వాలీ వైఖరి స్వరూపా హో ।

భావ - వాణీ కా సమస్త విలాస మాఁ కా హీ విలాస హై ।

శ్మసానేష్యాసక్తస్సృరహరపిశాచాస్సహచరాః

తనౌ భస్మాలేపః భుజగవలయైర్భూషణవిధిః ।

భయావిష్టం సర్వ శివపరికరే గోచరగతం

త్వమేకా మాతఙ్గీ పశుపతిగృహే నిర్భయభరా || ౩౯||

శ్మసాన మేం నివాస, భూత ప్రేతోం కా సజ్గ, శరీర పర భస్మ కా లేపన, భయజ్కర సర్పం
కే కజ్జకాభూషణ, హోనే నే భగవాన శివ కా సమస్త పరివేశ భయ కో దేనే వాలా హై ।
హే మాఁ! పశుపతి శివ కే ఘర మేం కేవల ఆప హీ నిర్భయ నే పరిపూర్ణ హో ।

భావ - అర్థాత్ ఆపకో దేఖకర హీ భక్త శివ కే వేశాది నే ఉత్పన్న భయ కో త్యాగ ఆపకే
పాస ఆ జాతా హై । ఆపకే సహారే హీ ఉనకా సాహస బధ్తా హై ।

తవేచ్ఛాశక్త్యా సజ్జనయతి విధాతాఽఖిలభువం

తవేచ్ఛాశక్త్యా పాలయతి జగదీశో భువిజనాన్ ।

తవేచ్ఛాశక్త్యా రోజయతి పశుభూతాన్పశుపతిః

తవేచ్ఛాశక్త్యా సమృద్ధవమభవమబ్ధిం ప్రతరణే || ౪౦||

హే మా! ఆపకీ ఇచ్ఛా శక్తి నే బ్రహ్మ జీ సృష్టి కీ రచనా, విష్ణు జీ సృష్టి పాలన తథా శివ జీ సృష్టి సంహార కరతే హైం । మా! మైం అకిచ్ఛన్ భీ ఆపకీ ఇచ్ఛా శక్తి నే హీ ఆపకే గుణగాన మేం అథవా భవసాగర కో పార కరనే మేం సమర్థ హుఆ హూః ।

భావ - మా! కీ ఇచ్ఛాశక్తి హీ సృష్టి కార్య కో సజ్జాళిత కరతీ హై ।

ఉమాం విస్మృత్యైవాహమహమికయా పజ్జుకలితః

అహోరాత్రం మాయావరణవశగో నన్ధతి నరః ।

క్రియాశక్త్యాశ్శక్త్యా వహతి భుజగో ఘూర్ణితధరాం

క్రియాదక్షాసాక్షాదభినయతి నానా పరిచరైః ॥ ౪౧॥

మా! భవానీ కో భూలకర హీ మాయా కే వశీభూత హోకర జీవ మైం, మేరా ఇత్యాది కీచడః మేం దినరాత డూబతా హై । మా! కీ క్రియాశక్తి నే హీ సర్పరాజ భ్రమణశీల ధరా కో ధారణ కరతే హైం । వాస్తవ మేం మా! జగదమ్బా హీ విభిన్న రూపాం కే ద్వారా కుశలతాపూర్వక అభినయ కరతీ హైం ।

భావ - మా! కీ క్రియాశక్తి హీ జగత్ కా సంయోజన కరతీ హై ।

అహం దాతా హోతా ప్రవచనపటుః పణ్డితవరః

మమాహజ్కారేణార్జితగరలర్జుగ్ధా మునిజనాః ।

తవ జ్ఞానాగారే ప్రవిశతి యదా బోధితనరః

తదా యోగీ సాధుస్సదసదనురాగాదపగతః ॥ ౪౨॥

మైం దాతా, హవనకర్తా, కథా ప్రవక్తా తథా విద్వానోం మేం శ్రేష్ఠ హూః, ఇనీ మమత్వాది విషైలే అహజ్కార నే హీ ప్రాక్తన ఏవం నూతన మునిజన రోగగ్రస్త హైం । హే మా! జబ సజగ హోకర జీవ ఆపకే జ్ఞాన రూపీ భవన మేం ప్రవిష్ట హోతా హై తభీ వహ సచ్చా యోగీ ఏవం సర్వశ్రేష్ఠ హోకర సద్గుద్ అనురాగ నే పార హో జాతా హై ।

భావ - మా! కీ జ్ఞానాగ్ని నే హీ జీవ కీ ఐహిక ఏవం పారలౌకిక ఆసక్తి భస్మ హో జాతీ హై ।

పితా వా మాతా వా సితదధిముఖో వా ప్రియసుతః

పతిర్వా జాయా వా సువికసితలావణ్యకలికా ।

నృపో వా రజకో వా విచరతి చిరం కోటికనక్తైః

తవాకర్ణాబద్ధో భ్రమతి పరివారావరణగః ॥ ౪౩॥

పితా హో మాతా హో యా స్వచ్ఛ దహీ నే లిప్త ముఖ వాలా ప్యారా పుత్ర హో । పతి యో యా నూతన ఖలీ హుళుక కలికా కే సమాన నవయౌవనా పత్నీ హో । రాజా హో

యా రజ్జు హో సఖీ మాఁ పరామ్భా కీ ఆకర్షణ శక్తి కే వశిభూత హోకర పరివార రూపీ
ఆవరణ మేం కనకాది విషయోం మేం దేర తక భటకతే హైం ।

భావ - జీవ కీ భటకన కా కారణ మాఁ కీ ఆకర్షణ శక్తి హీ హై ।

న వాణీ వీణాయాశ్శృతిమధురనాదైశ్శృతియుతైః

న గన్ధర్వాలాపైస్సర్వరలసితగానైర్రుచికరైః ।

తథైవాత్మానస్థిభవతి లలితాయా న చ యథా

కుటీమధ్యే సక్కిర్తనజకరతాలైః ప్రముదితః ॥ ౪౪ ॥

శ్రీ మాతా పరామ్భా న తో సజ్జిత శ్రుతియోం సే యుక్త తథా కానోం కో మధుర లగనే వాలే
మాఁ సరస్వతీ కీ వీణా కే నాదోం సే, ఔర న హీ మనోహర స్వర సే రూచికర గన్ధర్వోం
కే ఆలాప భరే గీతోం సే వైసీ ప్రసన్నచిత్త హోతీ హై జైసీ సాధారణ కుటియోం మేం కీర్తన
కరనే వాలే భక్తోం కీ కరతాల సే ।

భావ - మాఁ భక్తోం కే ఆడమ్మర హీన నామసక్కిర్తన కో జ్యోదా మహత్త్వ దేతీ హైం ।

సురాణామాచారైర్న రసయతి నస్థిసువచనైః

గణేశస్యాశ్లేషైరవతి న శివా బాలచపలైః ।

న కైలాశావాసే శివడమరునాదే రుచికరా

పరం భక్తాహ్వనే ఘనరవమయూరీవ చకితా ॥ ౪౫ ॥

మాఁ లలితామిషా న తో దేవతాఁకం కే సదాచార సే, న నస్థి కే సువచనోం సే వైసీ ప్రసన్న
హోతీ హైం । ఔర బాల గణేశ కే చఞ్చలతా పూర్వక అతిజన సే భీ వైసీ సుఖీ నహీం
హోతీ హైం । కైలాశ పర్వత పర భగవాన శివ కే డమరు కీ నాదోం మేం భీ వైసీ రూచి
నహీం రఖతి హై పరస్తు భక్తోం కే ప్రేమ భరే ఆహ్వనోం పర తో జైసే బాదల గర్జనా సే
మయూరీ ఉత్కణ్ఠిత హో జాతీ హై వైసీ హీ అవస్థా వాలీ హో జాతీ హైం ।

భావ - మాఁ కో భక్తోం కా ఆహ్వన సర్వోపరి హై ।

శివో వా శైవో వా తదనుగమకో వా పరిచరః

హరిర్వా స్మార్తో వా వసుపతిచరో వా ప్రియధనః ।

విధిర్వా సౌరో వా గణపతిపరో వా మఖకరః

ఇమేఽర్థాఙ్గీరూపే తవ యజనలగ్నాః ప్రథమతః ॥ ౪౬ ॥

శివ హో యా శైవ అథవా శివ పరిచర హో । విష్ణు హో యా వైష్ణవ యా కుబేర కా
ధనప్రేమీ సేవక హో । బ్రహ్మ జీ హోం యా గణపతి కా పూజక హో అథవా యజ్ఞకర్తా
హో । యే సఖీ పూజక దేవతా కీ అర్థాఙ్గీణీ కే రూప మేం సర్వప్రథమ ఆపకా హీ పూజన
కరతే హైం ।

భావ - చాహే కోఈ కిసి భీ దేవతా కీ ఉపాసనా కరే వహ వాస్తవ మేం ఉస దేవతా కీ శక్తి కీ హీ ఉపాసనా హై । అతః శక్తి హీ సర్వోపరి హై ।

సునేత్రా మాతగ్గీ దశభుజవితజ్జైరణమఖే

జగద్రక్షాహేతౌ రిపుదలసమిద్భిర్హుతభుజమ్ ।

ప్రబోధ్య జ్వాలాభిర్నిజదలవికమ్పం క్షయకరా

తమో హృత్వా పద్మే! చరణజకరాగ్రైః కురు గతిమ్ ॥ ౪౭॥

సునయనా మాతగ్గీ హీ అపనీ దశ భుజాఁ కే ప్రసార సే యుద్ధ రూపీ యజ్ఞ మేం జగత కీ రక్షా కే లిప శత్రురూపీ సమిధాఁ సే అగ్ని దేవ కో ప్రజ్వలిత కరకే అపనీ నేనా కీ కమ్పన కో మిటానే వాలీ హైం । హే మాఁ పద్మా ! మేరే అజ్ఞాన రూపీ అన్ధకార కో నష్ట కర ముద్దు చరణరశ్మియోం సే శరణాగతి దేం ।

భావ - మాఁ శత్రుఁ క్ కో సద్గతి తథా భక్తోం కో అభయ ప్రదాన కరతీ హైం ।

భవాద్ధౌ జాతానాం నను విగతకాలే గతవతాం

భవిష్యద్భూతానామపి లఘుగురూణామనుదినమ్ ।

సమారంభానాం చ త్వమసి సకలామ్నాయజననీ

విధాతుర్యోనిస్తామమలకమలైస్సమృతి భజే ॥ ౪౮॥

మాఁ లలితామృతా జగత మేం వ్యాపక భూత -వర్తమాన ఏవం భవిష్యకాలిక సమస్త ఛోటే బడల్ సమృద్ధాయోం కీ జననీ హైం । హే మాఁ! ఆప బ్రహ్మ జీ కీ భీ ఉత్పత్తి స్థల హైం । మైం ఆపకా స్వచ్ఛ కమలోం సే పూజన కరతా హూఁ ।

భావ - మాఁ పరామ్బా హీ సమస్త ఆమ్నాయోం (ధార్మిక సమృద్ధాయ)కీ జననీ హైం ।

అలక్ష్మరైః స్త్రీతాం తరుణిజనసౌభాగ్యవరదాం

సుహుక్మరైరైక్షోగణయువతిగర్భ చ్యుతికరామ్ ।

విటక్మరైశ్శిష్టుం యమజనితభీతిప్రహరణీం

కథక్మరం తాం న స్మరణపథలిప్రామనుభజే ॥ ౪౯॥

వస్త్రాలక్ష్మరేం సే విభూషిత, తరుణియోం కో సౌభాగ్య వర దేనే వాలీ, సుహుక్మరేం సే రాక్షసియోం కే గర్భ కో గిరానే వాలీ, జ్ఞాన కే టక్మర సే యమరాజ కే భయ కో హరణ కరనే వాలీ మాఁ పరామ్బా కో, జో మేరే స్మృతి పటల పర అజ్ఞిత హైం ఉసకో మైం కోశీం నహిం భజాఁ ?

భావ - మహాలక్ష్మి, మహాకాలీ, మహాసరస్వతీ, స్వరూపిణీ మాఁ కా భజన కేసే ప్రియకర
నహీం హై । అర్థాత్ సబకో ప్రియకర హై ।

వినస్తూక్షీం సాక్షీం విమలజలజాక్షీం సునయనాం

కృపేక్షాపేక్షార్థీ భయహరణశీలామనుభజే ।

సునేత్రేణైకేణ త్వమయి ! కురు సంసారతరణం

సహస్రాక్షి ! శ్యామే ! సుభర తిమిరోద్భాటనవర్తైః ॥ ౫౦॥

న్నేహశీల నేత్రోం వాలీ, సర్వజనసాక్షి, నిర్మల కమల జైసే నయనోం వాలీ, భయ హరణ
కరనే వాలీ, మాఁ కో మైం కృపా దృష్టి కీ కామనా సే భజతా హూఁ । హే హజార నేత్రోం
వాలీ! హే శ్యామా! ఏక నేత్ర కీ సుధాదృష్టి సే ముర్ఖే భీ సంసార సాగర సే పార లగాఁ
ఔర అజ్ఞానాన్ధకార కో దూర కరనే వాలే వరదాన సే ముర్ఖే భర దో ।

భావ - మాఁ! ఆపకే సహస్రాధిక నేత్ర హై । బస ఏక నేత్ర సే ముర్ఖు యావక కా భీ కల్యాణ
కర దో ।

వ్యాకరణ - కృపా + ఈక్షా + అపేక్షా + అర్థీ

త్వదీయం సౌందర్యం సకలరమణీనామనుపమం

తులాతీతం రూపం సుకరుణసుధాసాగరతటం

న దేవప్రినేత్రో విరమతి దిదృక్షావశగమాద్

కథం నేత్రాభ్యాం వా భవదతులరూపం నను జిహ్వా ॥ ౫౧॥

హే మాఁ! ఆపకా సౌందర్య సమస్త రమణీయోం మేం అనుపమ హై । ఆపకా రూప అతుల్య
సుధా సాగర కా తట హై । జబ భగవాన శివ ఆపకో అపనే తీన నేత్రోం సే లగాతార దేఖనే
కీ తీవ్ర ఇచ్ఛా సే నిహారతే రహతే హైం, పర తృప్త నహీం హోతే । తబ మైం దో నేత్రోం
వాలా ఆపకే అనుపమ రూప కో మాతృకృపా కా ఇచ్ఛుక కోం న దేఖూఁ ?

భావ - భగవాన శివ పర సాధన (నేత్ర)భీ అధిక హై ఔర సామర్థ్య (దేవ శక్తి)భీ అధిక హై । వే
ఆపకీ ఛటా కో లగాతార నిహారతే హై తో మైం అల్ప సాధన (నేత్ర)వ సామర్థ్య (మనుష్య
శక్తి)వాలా ఆపకీ అద్భుత రూఁకీ కా ఆనంద కోం ఛోహూఁ ।

విధాతాహీనస్సమృద్ధవతి శివహీనోఽపి చ నరః

పరం శక్త్యా హీనో భవతి బహుధా వ్యాకులమనః ।

అపర్వైకా సేవ్యా త్రిభువనతలే శక్తిధవలా

తతశ్చాన్తిం ప్రాప్యావ్యవహితసుఖం ప్రాపయ భువి ॥ ౫౨॥

వ్యక్తి బ్రహ్మహీన, యా శివహీన భీ జీ సకతా హై । పరస్తు శక్తిహీన హోనే పర ప్రాయః
వ్యాకుల చిత్త హో ఉరతా హై । అతః శక్తి ప్రాప్తి కే లిప త్రిభువన మేం కేవల శక్తిపుష్ట భవానీ
కి పూజా కరో । ఔర ఉననే శాన్తి కో ప్రాప్త కరకే బ్రహ్మనన్ద కా ఆస్వాదన కరో ।

భావ - బ్రహ్మనన్ద (అవ్యవహిత సుఖ) ఔర ఉనకే సాధన కీ యుక్తి శక్తి (పరామ్భా)కే అధీన
హీ హై ।

న లోభో మోహో వా మదనమదజాతం జ్వరభయం

న మానో ద్వేషో వా తపనహిమబాధా నను గతా ।

న శోకో హర్షో వా సుతయువతి జన్యం విచలనం

భవానీభక్తానాం జగదభినయం వాఽత్రా చలతి ॥ ౫౩॥

మా, భవానీ కే భక్తో మేం న లోభ యా మోహ కా భయ, న కామవేగ, న మాన యా
ద్వేష, న సర్వీ గర్మి ఆది ద్వంద్వభయ, న శోక యా హర్ష ఔర న హీ పుత్ర, కలత్ర సమృద్ధిత
వ్యాకులతా వ్యాప్త రహతీ హై । వే తో జగత కే జీవోం కే ప్రతి సద్వ్యవహార కా అభినయ
మాత్ర కరతే హైం ।

భావ - మా, కే భక్త సంసార కో అభినయ మిచ్చ తథా భక్తి కో హీ స్థాయీ మానతే హైం
।

పురాకాలాత్కాలోఽనవరతజగద్భక్షణరుచః

మహాకాలశ్చక్రే దలతి భువనం తీవ్రతరసా

భవభక్తా లోకే పరిహరణదక్షా యమభయం

సుతుష్టా బోలేభ్యోఽనుపమమధికారం ప్రదదతి ॥ ౫౪॥

సృష్టి కే ఆరంభ సే హీ కాల జీవోం కా వినాశ కరతా రహా హై । మహాకాల అపనే చక్ర
మేం సమస్త భువన కా తీవ్రగతి సే పేషణ కర రహా హై । ఇతనా హోనే పర భీ హే మా!
ఆపకే భక్త యమరాజ కే భయ కో దూర కరనే కా సామర్థ్య రఖతే హైం । యహ ఆపకీ
మహత్తా హై కి ఆప అపనే ఛోటీ భక్తోం కో భీ ఐసా అనోఖా అధికార ప్రదాన కరతీ హో ।

భావ - మా, అపనే భక్తోం కో యమరాజ కో భీ పరాస్త కరనే కా అధికార దే దేతీ హైం ।

వరాహప్రాఘాతైశ్చలమపి హిరణ్యాక్షరచితం

విలుప్తం సౌరాష్ట్రం ఝటితి కులవైద్యోపచరితమ్ ।

విధాత్రే దత్తా జ్యౌ సకలమథ మాతుర్విలసనం

జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౫౫॥

వరాహ భగవాన కే ఆఘాతోం సే హిరణ్యాక్ష దైత్య కా ఛల ఐసే హీ లుప్త హో గయా
జైసే విష కా ప్రభావ తురన్త కులవైద్యోం కే ఉపచార సే సమాప్త హో జాతా హై । తబ

వరాహోవతార నే బ్రహ్మ జీ కో హిరణ్యాక్ష సే ముక్త కరాళ గళా పృథ్వీ సృష్టి రచనా కే
లిపి ప్రదాన కీ । హే మాఁ । యహ సబ ఆపకా హీ విలాస థా । ఆపనే హీ జగత రక్షా
భౌర రాక్షసాం కే వినాశ కే లిపి వరాహ కా వేష రచా । ఆపకో నమన కరతా హూఁ ।

భావ - వరాహోవతార మాఁ కా హీ తేజ థా ।

హిరణ్యకర్షాదం వియతి నఖనిర్భిన్నమకరోత్
స్వబాలం ప్రహలాదం విపది కృతమాహ్లాదభరితమ్ ।

విచిత్రావిర్భూతం హి తవ నరసింహోవతరణం
జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౫౬ ॥

జిననే హిరణ్యకశిపు కో ఆకాశ మేం హీ అపనే నాఖానోం సే చీర దియా భౌర అపనే భక్త
ప్రహ్లాద కో ఆనన్దిత కర దియా థా । వహ విచిత్ర రూప మేం ఖమ్భే సే ప్రకట హోనే వాలా
నరసింహోవతార ఆప కా హీ స్వరూప థా । ఆప హీ జగత రక్షా వ రాక్షస వినాశ కే లిపి
వివిధ వేశ ధరతీ హైం । ఆపకో నమన కరతా హూఁ ।

భావ - నరసింహోవతార మాఁ కా హీ అవతరణ హై ।

క్వ మాహాయీ దుగ్ధం జగతి సురగోవంశజగణః
క్వ నీలగ్రీవో వా హరిమణిరుచేర్రశ్మిసుషమా ।
క్వ లక్ష్మీపీయూషే యది న భవదాకారకమతే
జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౫౭ ॥

హే మాఁ! యది ఆప కచ్చపావతార లేకర సముద్రమన్థన మేం సహయోగ న దేతీ తో
కహాఁ సే కామధేను కా అమృతమయ దుగ్ధ భౌర గోవంశ హోతా, కహాఁ సే శివ నీలకణ్ఠ
కహాలాతే, కహాఁ సే కౌస్తుభ మణి కీ శోభా హోతీ, కహాఁ సే లక్ష్మీ భౌర అమృత కా ప్రాకట్య
హోతా ? యహ సబ మాఁ కీ కృపా సే హీ సమృద్ధి వ హో సకా । ఆపకో నమన కరతా
హూఁ ।

భావ - కచ్చపావతార మాఁ కా హీ అవతరణ హై ।

యదా శస్త్రే శాస్త్రే పతితమభవద్ షత్రునివహః
ఋషీణాం నారీణామపచితవరాజ్ఞే విచరణే ।
తదా శస్త్రం ధృత్వా పరశుమపరాధే ప్రకటితాం
జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౫౮ ॥

జబ శస్త్ర భౌర శాస్త్ర కీ మర్యాదా సే షత్రియ సమూహ రహిత హో గయా । ఋషియోం కే
మస్తక ఛేదన తథా స్త్రియోం సే యౌనాచార రూపి పాపకర్మ మేం నిరఙ్కుశ షత్రియ లిప్త

హో గప । తబ అసహాయో కీ రక్షా కే లిప పరశు (ఫరసా)శస్త్ర లేకర భగవాన పరశురామ
కే రూప మేం ప్రకట హోనే వాలీ మాఁ పరామ్బా జననే రాక్షస వినాశ ఔర జగత కీ రక్షా
కే లిప వేశ ధారణ కియా ఉనకో నమన కరతా హూఁ ।

భావ - భగవాన పరశురామ మాఁ కా హీ అవతార థే ।

విరామారామారా మదనయతిమాయాదిజగతాం

దశగ్రీవాభారాద్రహితమకరోద్రావణతనుః ।

సుమర్యాదాగారో రఘుపతిబలిష్ఠో తవ వపుః

జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౫౯ ॥

జో కామ ప్రసార కే లిప విరామ, సంన్యాసియోం కే లిప ఆనందస్వరూప, ఔర మాయాది
జగత కే లిప శత్రుస్వరూప హైం । జన్వోన్నే రావణ కే శరీర కో దశ సిరోం కే భార సే
ముక్త కియా । జో మర్యాదా కా ఆగార హైం, బలిష్ఠ హైం వే శ్రీ రామచంద్రజీ భీ ఆపకా హీ
శరీరభూత హైం । జగత రక్షా వ రాక్షస వినాశ కే లిప వివిధ వేశ ధారణ కరనే వాలీ మాఁ
ఆపకో నమన హై ।

భావ - భగవాన శ్రీ రామ మాఁ కా హీ స్వరూప హై ।

వ్యాకరణ - విరామ + ఆరామ + ఆరాః

సుగీతా గీతా యాఽఖిలభువనపీతాఽమరసుధా

న కృష్ణశ్యామా సాపి సుమధురవంశీకరధరా ।

పరిత్రాతుం సాధోర్విఘటయితుమమ్మే ఖలదలం

జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౬౦ ॥

జన్వోన్నేం ఉన భగవద్గీతా కో గాయా జో సమస్త భువన కే లిప సుధామయ హై । వహ
భగవాన శ్రీ కృష్ణ నహీం థే । అపితు వంశీ హోథ మేం ధరణ కరనే వాలీ శ్రీ రాధా జీ హీ
భీ । సజ్జనోం కీ రక్షా ఔర దుష్టోం కా వినాశ కరనే వాలే శ్రీ కృష్ణ శక్తి కా హీ స్వరూప
హై । జగత కీ రక్షా ఔర దుష్టోం కే వినాశ కే లిప వివిధ రూపోం కో ధారణ కరనే వాలీ
పరామ్బా కా మైం భజన కరతా హూఁ ।

భావ - భగవాన శ్రీ కృష్ణ సాక్షాత్ లలితామ్బా హీ హైం ।

అహింసా సన్నేతైర్దనుజమనుజాన్తుష్టిమనయత్

దయాదాక్షిణ్యైర్వా ప్రబలరిపువిద్యేషమజయత్ ।

విశాస్తా బుద్ధో మారజిదపి తవైవాఙ్గరచితః

జగద్రక్షారక్షోక్షయరచితవేశామనుభజే ॥ ౬౧ ॥

జిహ్వానే అపనే దివ్య అహింసాకే సన్దేశో నే దుర్జన-సజ్జన సబకో సస్తుష్ట కియా । దయా-
దాక్షిణ్యాది సద్గుణో నే ద్వేషాది షడ్విపు దల కో జితా । వహ సదుపదేష్టా ఇన్ద్రియ విజేతా
భగవాన బుద్ధ ఆపకే హి అజ్ఞో నే ఉత్పన్న హుపి థే । అతః దుష్ట దలన ఔర భక్త భరణ
కర్త్రీ మాఁ కా మైం భజన కరతా హూఁ ।

భావ - సబ అవతార మాఁ కీ అఁగులియోం నే హి ఉత్పన్న హైం (శ్రీ లలితా సహస్రనామ
స్తోత్రమ్)

ప్రణష్టే కోషాణాం సుతతరుణిసమ్భన్ధవిఫలే

రమే! గౌరీ ! శ్యామే ! ను కరుణవిలాపాద్ ప్రథమతః ।

విపద్కాలే దేవ్యాస్మరణవశగాయా భయహరా

హి దివ్యామూర్తిర్వై సతతమపి నః పాతు విజయా ॥ ౬౨ ॥

జబ ధన సప్త హో జాతా హై । పుత్ర కలత్ర నే సమ్భన్ధ టూట జాతా హై ఔర జీవ అసహాయ
హోకర ఆర్త స్వర నే హే రమా ! హే గౌరీ ! హే శ్యామా, పుకారనే లగతా హై, ఉస పుకార
నే పహలే హి (మాఁ కీ తరఫ ధ్యాన మాత్ర హోనే పర భీ)విపత్తి కాల మేం స్మరణ మాత్ర
నే భయ దూర కరనే వాలీ శ్రీమాతా జీ కీ దివ్య విశ్వవిజయి మూర్తి సతత హమారీ రక్షా
కరే ।

భావ - మాఁ చిన్తన మాత్ర నే హి ప్రసన్న హోకర పుకారనే నే పహలే ఇచ్చా పూర్ణ కరతీ
హై ।

మనీషానైపుణ్యం ఖలు చలతి యావద్ మతిమతాం

త్వదీయాభాభాసం ప్రభవతి న తావద్ విమనసః ।

యదా విద్యాబుద్ధేర్బలమభిభవాద్ సజ్జనగణః

సదా నౌతి స్తౌతి ప్రణమతి ను దుర్గామథ గతిః ॥ ౬౩ ॥

జబ తక బుద్ధిమానో కీ బుద్ధి చలతీ హై తబ తక మాఁ కీ మహిమా కా ఆభాస మాత్ర
భీ నహిం హోతా । జబ సజ్జనవృన్ధ అపనీ విద్యా బుద్ధి ఆది కే అహజ్కార కో పరాజిత
సమర్థుకర దుర్గా కో సతత నమన కరతా హై, స్తుతి కరతా హై తబ జాకర ఉసకో ఆత్మజ్ఞాన
హోతా హై ।

భావ - మాఁ కా రహస్య విద్యా - బుద్ధి బల నే నహిం అపితు ఆత్మసమర్పణ నే హి జ్ఞాత
హో సకతా హై ।

విదిత్వా సద్విద్యాం తవ చరణసేవాఽమృతకలాం

విరచ్య స్తోత్రాదీన్ హి సదనసపర్యామతనిఘః ।

అనార్యా భిద్యన్తే యతిపతిమతిస్తమిభుతనయాః

మతాద్వైతం స్థాప్య ప్రవచనమభూత్తత్త్వమసి భో ॥ ౬౪॥

జగద్గురూ ఆద్య శక్తిరాచార్య జీ నే మాఁ కే చరణ సేవా రూపీ అమృతకలాత్మక విద్యా
కో జానకర, స్తోత్రాది కీ రచనా కరకే పఞ్చసదన పూజా కా ప్రచార కియా । సప్త శిరోమణి
జగద్గురూ కీ ఋతమ్భరా ప్రజ్ఞా నే అనార్య (అవైదిక) లోగ పరాభూత హో గవి ఔర తబ
ఉన్వోన్నే ఆర్యవర్త మేం ఏకమాత్ర వైదిక సనాతన అద్వైత మత కీ స్థాపనా కరకే ఉపదేశ
కియా కి వహ పరమాత్మా తుమ హీ హో ।

భావ - జగద్గురూ శక్తిరాచార్య జీ భగవతీ కే హీ ఉపాసక భే ।

కనీషానాథశ్చర్పటిభరభరీనాథవరదాః

గహీసీనాథో భారతిభరభరీగోరఖయతిః ।

జలేన్ద్రో మత్స్యేన్ద్రాదిగురునవనాథాస్తవ సుతాః

తవాజ్ఞావిజ్ఞానే విదధతి ను రక్షాం భవభయాద్ ॥ ౬౪॥

సర్వసమర్థ కనీషానాథ, చర్పటినాథ, భరభరీనాథ, గహీసీనాథ, భారతినాథ, భరభరీనాథ,
గోరఖనాథ జాలన్ధరనాథ ఔర మత్స్యేన్ద్రనాథ యే నౌ నాథ మాఁ పరామ్భా కే హీ పుత్ర
హై । యే సబ మాఁ కీ ఆజ్ఞా కే సంరక్షణ మేం హీ భవభయ సే జీవోం కీ ఆజ భీ రక్ష
కరతే హైం ।

భావ - నవనాథ మాతృశక్తి కే హీ ఉపాసక హైం ।

విరూపాచౌరజ్ఞీసరహకిలపానాగబుధపాః

లుహీపాడేజ్ఞీపామహికుసులినాగార్జునసమాః ।

శ్మలీపా డోమ్భిపా కరహమణిభద్రాః పణహపా

అమీ సిద్ధా వృద్ధాస్తవ చరణబద్ధా గిరిసుతే ॥ ౬౬॥

హే మాఁ! విరూపాక్ష, చౌరజ్ఞీ, సరహపా, కిలపా, నాగపా, బుధపా, లుహీపా, డేజ్ఞీపా,
మహిపా, కుసులిపా, నాగార్జున, శలీపా, డోమ్భిపా, కరహపా, మణిభద్ర ఔర పణహపా
ఆది జ్ఞానవృద్ధ ౮౪ సిద్ధ భీ ఆపకే చరణోం కీ సేవా మేం బన్దే హువి హైం ।

భావ - సమస్త సిద్ధ మాఁ కీ హీ శరణ మేం హైం ।

యదా ధ్యానూభక్తశ్చురతి నిజశీర్ష చరణయోః

యదా జ్యోనీచౌరో హరతి ధనినాం దర్పకరణమ్ ।

యదా బజ్జే రామే భువి పరమహంసే పథి గతే

తదా తుష్టా తేభ్యశ్చవిశశిముఖీసమ్ముఖమభూద్ ॥ ౬౭॥

జబ ధ్యానూ భక్త మాఁ కే చరణోం మేం అపనా శీశ చధ్తే హైం, జబ జ్యోనీ చౌర
ధనికోం కే అహజ్కార కే సాధన (ధన)కో గరీబోం కో బాఁటనే హేతూ హర లేతే హైం, జబ

బజ్జాల కే దక్షిణ కాళీ మఠ మేం రామకృష్ణ పరమహంసోం కే రాస్తే పర చల పడతే హై
తభీ ప్రసన్న హోకర మాఁ పూర్ణేస్తుముఖీ భగవతీ ఉనకో దర్శన దేకర కృతార్థ కర దేతీ
హైం ।

భావ - పూర్ణ సమర్పణ హీ దేవ ప్రత్యక్షీకరణ కా సాధన హై ।

స కర్తా కావ్యానాం హి సకలగురూణామతిబలః

ప్రయాసేనావాప్తో భువి ఖలు మహాశైవపదవీమ్ ।

మహాతన్త్రాచార్య తమభినవగుప్తం బహుమతం

స్మరాత్పూర్వ తుష్టాం సుజనవరదాం విస్మరతి కః ? ॥ ౬౮ ॥

జో కావ్యాది కే నిర్మాణ కర్తా, సద్గురూఁం మేం శ్రేష్ఠ హువి । జిన్హోన్నే అపనీ తపస్యా
సే మహాశైవ కీ పదవీ ప్రాప్త కీ । ఉన మహాతన్త్రాచార్య మహామహిమ జగప్రసిద్ధ ఆచార్య
అభినవగుప్త కో యాద కరనే సే పూర్వ ఉన పర కృపా కరనే వాలీ, ఉన్హేం వరదాన దేనే
వాలీ, ఉనకీ సేవా సే సన్తుష్ట మాఁ భగవతీ కో కౌన భూల సకతా హై ?

భావ - ఆచార్య అభినవ గుప్త పర భీ మాఁ కీ విశేష కృపా భీ ।

మహామాయా దుర్గా త్వమసి చితిరూపా హిమవతీ

పరాశక్తిశ్యామా విజయపరమజ్యోతిరమలా ।

త్రికోణే ఐం హ్రీం శ్రీం లలితవదనా షోడశకలా

జగన్మాతో దేహి స్మరశరణదే! పుత్రపదవీమ్ ॥ ౬౯ ॥

హే మాఁ! ఆప మహామాయా, దుర్గా, చితిరూపా, హైమవతీ, పరాశక్తి, శ్యామా, విజయ కీ
పరమజ్యోతి, నిర్మలా ఆది నామోం సే విఖ్యాత హో । ఆప శ్రీచక్ర కే త్రికోణ మేం ఐం హ్రీం
శ్రీం స్వరూపిణీ, సుముఖీ, షోడశీ స్వరూపిణీ హో । హే మాఁ! ఆపనే కామదేవ కో భీ శరణ
దీ హై, కృపా ముర్ఖే భీ పుత్ర పద ప్రదాన కరేం అర్థాత్ ముర్ఖు నిష్కామ కో పుత్ర పద
దేనా ఆపకే లిప సహజ హి హై ।

భావ - బీజ (ఐం - హ్రీం - శ్రీం) కా రహస్య గురూముఖ గమ్య హై ఇసే పరమ్పరా సే సమర్థుం
।

త్రయీ శుద్ధా శక్తిస్త్రీపురరమణీజ్ఞానకలికా

భవానీ శ్రీవిద్యా పరమపురుషా కారణగతా ।

శివా కాళీ తారా భువి పరమధామా సులలితా

జగన్మాతో దేహి స్మరశరణదే! పుత్రపదవీమ్ ॥ ౭౦ ॥

ఆప త్రయీ, (వేదత్రయీ - గుణత్రయీ - త్రిపురా), శక్తి త్రిపురాధిష్ఠాత్రి, జ్ఞానకలా, భవానీ, శ్రీవిద్యా, పరమపురుషా, కారణభూతా, శివా, కాలీ, తారా తథా జగత కా పరమ ధామ లలితా త్రిపుర సుందరీ హో ! హే మాఁ ఆపనే కామదేవ —

భావ - మాఁ హీ వివిధ దేవియోం కే రూప మేం విరాజిత హైం ।

సుమేరౌ శ్రీచక్రైభవదగణిత షేత్ర జననీ
మహారాజ్ఞి యస్తే ప్రకటితశివే! శోభితశివే !

సదా ప్రేతాసీనేభయకరి ! పరబ్రహ్మమహిషి !
జగన్మాతో దేహి స్మరశరణదే! పుత్రపదపీమ్ ॥ ౭౧॥

హే మాఁ! ఆప సుమేరు పర్వత పర శ్రీ చక్ర మేం అసంఖ్య లోకోం కీ రచనా కరతీ హో !
హే మహారానీ! హే సుందరీ ! హే శ్రీ యస్త్ర మేం ప్రత్యక్ష స్వరూపిణీ! హే పంచ ప్రేతాధిష్ఠిత
! హే అభయ దేనే వాలీ ! హే కామదేవ కో శరణ దేనే వాలీ మాఁ! ముర్ఖు నిష్కామ కో భీ
పుత్ర పద ప్రదాన కరేం ।

భావ - సమస్త బ్రహ్మాణ్డ మాఁ కా హీ విలాస హైం ।

స్తుతౌ ఐం ఐం ఐం ఐం నగపతిసుతా రమ్యవదనా
మతౌ హ్రీం హ్రీం హ్రీం హ్రీం సకలశివశక్త్యైక్యసులభా ।

కలౌ క్లీం క్లీం క్లీం క్లీం వికట తటి ! కాలీకులముదా
అవర్ణాఽఽవిర్భూతా కవటతపవర్గా త్వమసి మా ॥ ౭౨॥

స్తుతి కాల మేం ఆప ఐం బీజాత్మక సుందర ముఖ వాలీ పర్వత రాజ పుత్రీహైం । బుద్ధి మేం
ఆప హ్రీం బీజ మేం శివశక్తి కీ ఏకతా కా సరల ఆభాస కరానే వాలీ హైం । కలియుగ మేం
ఆప క్లీం (క్రీం) బీజ మేం భయానక రహస్యోం వాలీ, కాలీ సమృద్ధాయ కో ఆనంద దేనే వాలీ
హైం ఔర ఆప వర్ణ రహిత హోనే పర భీ క-చ-ట-త పవర్గాది రూప మేం ప్రకట హోనే
వాలీ మాతృకా స్వరూపా హో ।

భావ - ఆప హీ సమస్త మస్త్ర ఏవం మాతృకా స్వరూపిణీ హైం ।

రణైర్లం రం రం రణతి శతశీర్ష ప్రదలనైః
భుజైర్భ భం భం భం భుజతి రిపుజాలే ప్రచలనైః ।

వధైర్వ వం వం వం వధతి పరపక్షం ప్రతిపనైః
శుభైస్సం సం సం సం సురతి నిజపక్షం విహసనైః ॥ ౭౩॥

హే మాఁ! ఆప వినాశక గతి సే శత్రు కే సిర పర చఢ్ఠాఽఽ ఈ కరతీ హైం । తీవ్ర ప్రహార
కరనే వాలీ భుజాఁం సే శత్రు జాల సమాప్త కరతీ హైం । ప్రతిక్షణ ప్రహారోం కే ద్వారా

శత్రుసమూహ కా సంహార కరతీ హైం ఔర అపనే కల్యాణ కారక హాసోం కే ద్వారా
అపక్షే పక్ష కో సుఖ దేతీ హైం ।

భావ -రం, భం, వం, సం ఆది బీజోం కా అర్థ సమ్ప్రదాయానుసార గురుముఖ సే
సమర్థేమ్ ।

మహాయోగీ దేవీం సితశశికలావర్ణరమణీం

వియోగీ సంసారే హి తిథిమనువర్ణేన లలితామ్ ।

లసద్బాలారూపాం జపతి నృగణస్త్వక్షరమనుం

అగమ్యాజ్ఞాన్వైర్యా పరమగురుగమ్యామనుభజే ॥ ౭౪॥

మహాయోగీ భగవతీ కో పూర్ణవస్త్రకలా (షోడశీ)మస్త్ర రూప సే, వియోగీ సంసార మేం
రహతా హుతా భీ తిథి వర్ణాత్మక (పంచదశీ)మస్త్ర సే, సాధారణ భక్త తేజస్వీ త్రివర్ణ (బాలా
మస్త్ర)సే భజతా హై । మాఁ భగవతీ అజ్ఞాన సే అగమ్య హై పరస్తు పరమగురూ కే ముఖ
సే హి గమ్య హై ।

భావ - మాఁ కే బాలా, పంచదశీ, షోడశీ మస్త్ర గురు ముఖ సే హి గ్రహణ కరకే ఉపాస్య
హైం ।

న సచ్చాస్త్రాభ్యాన్వైర్లవనజపవిప్రాశనశత్రైః

న తీర్థేష్వావాన్వైర్హరిహరకథాకర్ణగమనైః ।

నిలీనాత్మా భాతి ప్రతిపది హి నాఽడమ్పరధరైః

మహామాయాపాదే పతనమథ యావన్న భవతి ॥ ౭౫॥

సద్ శాస్త్రాభ్యాస, హవన, జప, బ్రాహ్మణ భోజన, తీర్థసేవా, స్నాన, హరి హర కథా శ్రవణాది
సే యహ ఆత్మజ్ఞాన నహిం హోతా । న హీ వివిధ ఆడమ్పర ధారణ కరనే సే యహ భిపా
హుత ఆత్మా ప్రకట హోతా హై । జప తక మహామాయా కే చరణోం మేం ఆత్మసమర్పణ
నహిం హోతా తబ తక ఆత్మ జ్ఞాన నహిం హోతా ।

భావ - మాఁ కీ శరణాగతి హీ ఆత్మజ్ఞాన కా సాధన హై ।

మహామోహఘాతః ప్రబలరిపుసజ్ఞాతపతనం

వృథైవాశాపాశం కనకతరుణీకల్కనకథా ।

యశోలిప్సాదాస్యం ధనజననతృష్ణాభవభయం

ఇదం సర్వ జాలం తవ చరణపీయూషమహరద్ ॥ ౭౬॥

మోహన్ధకార పీడ్, షడ్ రిపు జాల మేం గిరనా, ఆశా పాశ బన్ధన, ధన-స్త్రీ, రూపి దలదల
కీ మనోహర కథా ప్రేమ, యశ కీ కామనా కీ అధీనతా, ధన-పరివార కీ తృష్ణా ఔర

భవభయ, ఇన సమస్త మోహాత్మక జాల కో శ్రీమాతా కే చరణోం సే నికలనే వాలీ అమృత ధారా నే నష్ట కర దియా హై ।

భావ - మాఁ కా చరణామృత సమస్త మోహమాయా కో హర లేతా హై ।

మహామాయాజాలం వితతమతిసూక్ష్మం దృఢత్వమ్

యశోమోక్షాకాఙ్క్షా క్వచిదతులసిద్ధేర్మధురతా ।

జగన్మాతో యాచే న జగతి కుటుమ్బాదిగరలం

సదాహం సంయాచే తవచరణపీయూషలహరీమ్ ॥ ౭౭॥

మహామాయా కా జాల బహుత సూక్ష్మ పరస్తు మజబూత ఔర విస్తృత హై । కహీం

యశ యా మోక్ష కీ ఆకాఙ్క్షా, కహీం అనుపమ సిద్ధియోం కీ మధురతా హై । హే మాఁ

జగదమ్బా ! మైం ఆపసే సాంసారిక పరివారాది కే విష కీ కామనా నహీం కరతా । పరస్తు

ఆపకే చరణామృత లహరీ కీ కామనా ముఝే అవశ్య హై ।

భావ - మాఁ కా చరణామృత సర్వోపరి హై ।

లలాటే సౌభాగ్యాభయదతిలకం కుంజుమయుతం

ముఖే మన్దం మన్దం స్మితమృదుధరం బిమ్బమధరమ్ ।

అరాలోద్యానే వై శిఖినిమివ తాటజ్జునటనం

శివాఙ్గీ వామాఙ్గీ నిజశరణమఙ్గీ కురుసుతమ్ ॥ ౭౮॥

మస్తక పర సౌభాగ్య రూపీ అభయ స్వరూప కుంజుమ కా తిలక, ముఖ పర మన్దహాస్య

సే కోమల బిమ్బ ఫల జైసా అధరోష్ఠ, కేశ రూపీ మనోహర బగీచే మేం కర్ణాభూషణ రూపీ

మయూరోం కా నర్తన, ఐసా దివ్య స్వరూప హై మేరీ మాతా కా । ఆప శివరూపీ అఙ్గో

వాలీ తథా శివ కే వామాఙ్గ మేం నివాస కరనే వాలీ హో । ఆప ముఝే అపనే పుత్ర కో భీ

అపనీ శరణ ప్రదాన కరో ।

భావ - ఆప శివ కో ఆశ్రయ దేనే వాలీ హై అతః అపనే పుత్ర కో భీ అపనీ శరణ ప్రదాన కరేం

।

జటాజాలే చన్ద్రో ధరతి ఘనమాయాఽవృతఫలిం

చితాభస్మాలేపైరభిభవతి తైలేశశిఖరమ్ ।

విరాజంతం రాజన్తమమరశివం ధారయతి యా

శివాఙ్గీ వామాఙ్గీ నిజశరణమఙ్గీ కురుసుతమ్ ॥ ౭౯॥

ఆపకే జటాజాల మేం చన్ద్రమా వైసే హీ సుశోభిత హోతా హై జైసే బాదలోం సే ఫిరనే పర

। చితా కీ భస్మ కే లేప సే శోభిత శరీర పర్వతరాజ హిమాలయ కౌ భీ జో తిరస్కృత

కరతా హై, ఐనే తేజస్వీ సదాశివ కో అపనే అర్ధశరీర మేం ఆపనే ఆశ్రయ దియా హై ।
ఆప శివాజ్ఞీ హై వామాజ్ఞీ హై, ముర్ఖు అపనే పుత్ర కో భీ స్వీకార కరో ।

భావ - పూర్వవత్

ప్రబాధాబాధార్థ ప్రభవతి శివార్థ తవ వపుః

సుభోగాన్ధానార్థ విలసతి చిదానన్దలతికా ।

శివాశర్వాభ్యాం వాపి లనితమఖణ్డేన వపుషా

శివాజ్ఞీ వామాజ్ఞీ నిజశరణమజ్ఞీ కురుసుతమ్ ॥ ౮౦ ॥

ఆపకా ఆధా శివమయ శరీర విశేష బాధాఓం కో శాస్త్ర కరనే మేం సమర్థ హై ఔర ఆధా
గౌరీ శరీర చిదానన్ద లతా కే సమాన భోగ-మోక్ష ప్రద హై । ఆప అర్ధనారీశ్వరా రూపీ
అఖణ్డ శరీర నే సుశోభిత హైం । ఆప శివాజ్ఞీ హై-

భావ - మాఁ హీ అర్ధనారీశ్వరా హైం ।

సుధాస్థి ! మాతః ! త్వమయి ! బహుధా ఖ్యాతిమగమః

పిపాసాం జిజ్ఞాసాం ను మమ హృదయాశాం ప్రశమయ ।

పునరోచ్చైస్యః బద్ధం తమతిమృతిమాయాభయభరం

శివాజ్ఞీ వామాజ్ఞీ నిజశరణమజ్ఞీ కురుసుతమ్ ॥ ౮౧ ॥

హే సుధా సాగర! హే మాఁ! ఆప విఖ్యాత హై అతః మేరీ ప్యాస ఔర మన కీ జిజ్ఞాసా వ
ఆశా కో శాస్త్ర కరో । బార-బార మృత్యుచక్ర మేం భయభీత అపనే పుత్ర కో అపనీ శరణ
ప్రదాన కరో । ఆప శివాజ్ఞీ హై-

భావ - ఆప సర్వసమర్థా హై, కృపయా ముర్ఖే అపనా లో ।

ను దణ్డాయన్తే యేఽఖిలభువనమాతుశ్చరణయోః

తద్దైషాం పాప్మానో నను భువి పతన్తీహ సహ తైః ।

మహాఘోరాద్ధోరం సకలమఘకోషం వ్యయకరీ

శివాజ్ఞీ వామాజ్ఞీ నిజశరణమజ్ఞీ కురుసుతమ్ ॥ ౮౨ ॥

జో శ్రీమాతా కే చరణోం మేం దణ్డవత్ ప్రణామ కరతే హై ఉనకే పాప భీ సాధ మేం
ధరాశయీ హో జాతే హైం । ఆప మహాపాతకోం కే సమూహ కో భీ నష్ట కరనే వాలి హైం
। ఆప శివాజ్ఞీ హై

భావ - మాఁ కే చరణోం మేం లేటనే వాలోం కే పాప భీ జమీన పర గిర జాతే హై ఔర జీవ
పాపముక్త హో జాతా హై ।

గణేశే చాతుర్య వహతి బహుకావ్యాదిశిఖరం

మహానేనే శౌర్య జయతి దనుజానామపి బలమ్ ।

ఇదం భేదం భిత్వా సదయమవతోక్యోఽహమధునా

శివాగ్నే వామాగ్నే నిజశరణమగ్నే కురుసుతమ్ ॥ ౮౩ ॥

ఆపకా ఏక పుత్ర గణేశ కావ్యాది కలాటం కే శిఖర పర విరాజిత హోకర బుద్ధిమానోం
మేం శ్రేష్ఠ హైం । దూసరా పుత్ర కార్తికేయ రాక్షసోం కా విజేతా హోనే నే శూరవీరోం మేం
శ్రేష్ఠ హై । హే మా! మైం భీ తో ఆపకా పుత్ర హూ! । అతః ఇన భేదభావ కో ఛోడకర
దయాదృష్టి నే ముర్ఖు పర దృష్టిపాత కరేం । ఆప శివాగ్నే హై

భావ - మా! ముర్ఖే భీ అపనా పుత్ర మానకర కృపా కరేమ్ ।

విహారే వాఽఽహారే పథి గమనకాలే జనని! వా

విచారే వాఽఽచారే హవనహవిదానే భగవతి !

ప్రదానే వాఽఽదానే పరమనవధానే భువిపతన్

స్వభావో దుస్త్యాజ్యోశ్శివశివశివేతి స్థలతి వాక్ ॥ ౮౪ ॥

భ్రమణ హో యా భోజన యా యాత్రా కాల హో, విచార హో యా ఆచరణ యా
యజ్ఞాహుతి కాల హో । ఆదాన హో యా ప్రదాన అథవా అసావధానీ నే భూమి పర
స్థలన హో, తప భీ హే మా! స్వభావ త్యాగ కరిన హై కోక్కి సభీ దశాటం మేం మేరే
ముఖ నే శివ -శివ -శివా ఐసా శబ్ద నికలతా హై ।

భావ - మా! ఆపకా నామజప హీ మేరా స్వభావ బన చుకా హై ।

కులాచారైర్హీనో జపతపసి దానే న కుశలః

కదాచారే లీనో మమ మనసి భక్తిర్న విపులా ।

కృపాపాత్రత్వం నేతి సదసి విహాయ త్వమతులే !

సదా వై పుత్రత్వం సతతమవధేహి స్మితముఖి ! ॥ ౮౫ ॥

మా! మైం కుల వ ఆచార నే రహిత హూ! । జప-తప -దాన మేం భీ నిపుణ నహిం హూ!
। కదాచార (పాపాచరణ)మేం లిప్త మేరే మన మేం అత్యాధిక భక్తి భీ నహిం హై । ఆపకీ
సభా మేం మేరీ పాత్రతా -అపాత్రతా కా విచార న కరకే మేరీ పుత్రతా (కి మైం ఆపకా పుత్ర
హూ!)కా హీ ఖ్యాల కరకే ముర్ఖు పర కృపా కరో ।

భావ - మా! మేరే విషయ మేం పాత్రాపాత్ర కీ అపేక్షా పుత్రతా కో ధ్యాన మేం రఖేమ్ ।

పతిస్తే బ్రహ్మణ్ణం జనికరణవిధ్వంసనపటుః

మనీషావిఘ్నానాం కరణహరణౌ వై తవ సుతౌ

ఫలం భక్తేరల్పం న భవతి ధరాధీశతనయే !

సువిజ్ఞానాం గణ్యోఽహమభవమతీవాల్పమతిమాన్ ॥ ౮౬ ॥

హే మాఁ! ఆపకా పతి బ్రహ్మాణ్ణ కో ఉత్పన్న ఏవం నష్ట కరనే మేం సమర్థ హై । ఆపకే దోనోం పుత్ర క్రమశః బుద్ధిదాన ఏవం విఘ్నహరణ మేం సమర్థ హైం । హే! పర్వతరాజ సుతా! భక్తి కా ఫల సామాన్య నహిం హోతా కోఙ్గి మైం మన్దబుద్ధి భీ ఆపకీ కృపా నే బుద్ధిమానోం మేం గినతీ కరనే యోగ్య సా హో గయా హూఁ ।

భావ - మాఁ కా పుత్ర బననే పర ఉపరోక్త ఫల తో అవశ్యమృచ్ఛి హీ హైం ।

కృష్ణ లోకే శాక్తానాం సుమధురిమపీయూషమనఘం

కృష్ణ కృష్ణః పక్షాణాం బలరహితకాకోఽల్పవయసః ।

భవద్దీక్షాపాఙ్గాద్ హరసఖి ! హరేర్వాయసమివ

అపాత్రం హే ! మాతస్సరసిజసుధాపాత్రమభవమ్ ॥ ౮౭॥

హే మాఁ! కహఁ తో సంసార మేం శక్తి ఉపాసకోం కా మధుర అమృత అర్థాత్ ఆపకీ భక్తి ఔర కహఁ మైం పక్షాది బల నే రహిత ఛోటా కాలా కౌఱ । (పక్ష మేం)పక్ష (సమ్ప్రదాయాది)కే బల నే రహిత ఛోడఁగీ ఉన్రు కా కృష్ణ (లేఖక)నామక బాలక । హే శివ పత్నీ! ఆపకీ దీక్షా దృష్టి నే హీ మైం వైసే హీ అమృత కా అధికారీ హో గయా జైసే భగవాన శ్రీ రామ కా కౌఱ (కాక భుసుణ్ణి జీ)భక్తి రూపీ సుధా కే పాత్ర హో గప ।

భావ -స్పష్టమేవ ।

గణేశాయార్ఘ్యే పునరపి నమో లోకపతయే ।

నమస్తే సామ్రాటామరవిభుశివాయాదిగురవే ।

పుమాన్నారీభేద్ధైర్హిరహితపరబ్రహ్మపదగే

నమశ్శ్యామాదణ్డాసహితలలితే! కల్పతరవే ॥ ౮౮॥

గణేశ, సూర్య, విష్ణు, శక్తి సహిత వ్యాపక ఆదిగురూ శివ కో నమస్కార హై । పురూష వ నారీ కే భేన్దోం నే రహిత పరబ్రహ్మ స్వరూపిణీ, శ్యామా వ దణ్డా సహిత హే కల్ప వృక్ష స్వరూపిణీ మాఁ లలితామృత ! ఆపకో నమన హై ।

భావ -మాఁ సగుణ రూప మేం హీ పశ్చాత్తమాయ స్వరూపా హైం । నిర్గుణ మేం పరబ్రహ్మ హీ హై ।

సుఖం వా దుఃఖం వా బహుధనభరం వాఽవిభవతా

విరక్తానక్తం వా జగతి సబలం వా బలవియుక్ ।

హి నిఃశ్వాసోచ్ఛ్వాసైరపి రచయ మాలామనుపమాం

సమాహృత్యాజ్ఞానం భజ సతతమమృతమయి ! మనః ॥ ౮౯॥

సుఖ హో యా దుఃఖ, ధన యా నిర్ధన, విరక్త హో యా ఆసక్త బలవాన హో యా నిర్బల,
హే మేరే మన ! శ్వాసోం కీ అనోభీ మాలా బనాకర అజ్ఞాన కో దూర కరకే లగాతార
పరామ్భా భగవతీ కా భజన కరో ।

భావ - ప్రత్యేక అవస్థా మేం మాతా కా భజన చలతా రహనా చాహిప । ప్రత్యేక శ్వాస మేం
స్మరణ హోతా రహా ।

దివా వా రాత్రౌ వా సతతమనుభూతౌ ప్రతిదినం

మృడానీం రూద్రాణీమనవరతవన్ద్యామనుభజే ।

తవాపరే ! కరే ప్రవిశతి కదాచిన్మమ వచః

కదాచిన్మాతగ్గీ మమ వచనతుష్టా ను భవితా ॥ ౯౦॥

దిన హో యా రాత, మైం ప్రతిక్షణ పూజ్యా మాఁ మృడానీ, రూద్రాణీ కా భజన కరతా
హూఁ । హే మాఁ! కభీ న కభీ తో ఆపకే కాన మేం మేరా వచన ప్రవేశ కరేగా, కభీ న కభీ
తో ఆప మేరే భజన స్మరణ నే ప్రసన్న హో హీ జాఁగీ । ఐసా మేరా విశ్వాస హై ।

భావ - మాఁ అపనే భక్తో నే ప్రసన్న హో హీ జాతీ హై ।

జగన్మాతర్మాతో మరణరహితాత్మేతి కథితః

భవద్దర్శోత్కణ్ఠే మమ మనసి ధైర్య సువిపులమ్ ।

పురా వా పశ్చాద్ వా భువి జననజన్మాన్తరమపి

కథశ్చిన్నాకిశ్చిన్ తవ చరణభక్తో ను భవితా ॥ ౯౧॥

హే జగజ్జనని! ఆత్మా అమర హై మైనే ఐసా సునా హై, ఔర ఆపకే దర్శనోం కీ ప్రతీక్షా కే
లిప మేరే మన మేం ధైర్య బహుత హై । అబ యా బాద మేం, ఇన జన్మ యా జన్మాన్తర
మేం, కభీ న కభీ తో మైం క్షుద్ర జీవ ఆపకే చరణోం కా దాస బన హీ జాఁగీగా ఔర ఆప
ప్రసన్న హో హీ జాఁగీ ।

భావ - మాఁ భక్తవత్సలా హైం ।

వ్యాకరణ - కథశ్చిన్ + న + అకిశ్చిన్

నియుక్తా గీర్వాణా భువనపతినేవాతిపథిషు

మహామాయాజాలే భ్రమితమివ శోచన్తి భవజ్ఞాః ।

ప్రియం పుత్రం మత్స్వా నిజచరణసామీప్యవరదే!

సురమ్యాజ్ఞే స్థాప్య క్షయరహితహర్ష జనయ మే ॥ ౯౨॥

ఆపనే దేవోం కో మహాదేవ కీ సేవాది కార్యోం మేం నియుక్త కర రఖా హై । జీవ ఆపకే
మాయాజాల మేం భ్రమిత హో రహా హైం । హే చరణ సామీప్య దేనే వాలీ మాఁ! మురుగుకో

అపనా ప్రియ పుత్ర జానకర అపసీ గోద మేం బైతాకర మురేు అక్షయ హర్ష ప్రదాన కరో
|

భావ - మాతా నే సబ దేవోం, జీవోం కో వ్యస్త కర రఖా హై | మురేు వ్యస్త న కరకే ఆపకీ
గోద కా ఆనంద ప్రదాన కరేం |

రతే నేత్రే హృష్టే భవదతిమనోల్లాసితతనా

సుకర్ణౌ తృప్తౌ వై గుణరసఘటైః పానకరణాద్ |

ఇమౌ ద్వా ద్వావిత్థం సముపపదితుం జేతృపదపీం

రసజ్ఞా హ్రీం హ్రీం హ్రీమితి జపతి దేవీం హి తరసా || ౯౩||

ఆపకే మనోహర శరీర కీ శోభా మేం లీన మేరే దోనోం నేత్ర ఆపకా దర్శన కర ప్రసన్న
హైం | మేరే దోనోం కాన ఆపకే గుణోం కా శ్రవణ కరకే సన్నప్త హైం | యే దో-దో హైం
ఔర మైం అకేలీ, యహ సోచకర హీ జిహ్వో ఇనకో (నేత్ర-కాన) జితనే కీ ఇచ్ఛా మేం ఔర
అధిక వేగ నే హ్రీం హ్రీం ఐసా మా, కా నామ జపతి హై |

భావ -మేరీ జిహ్వో నిరస్తర ఆపకా భజన కరతీ హై |

న విత్తే మత్తృష్టా మలినమపి చిత్తం న రిపుభిః

న రామాభోగేషు భ్రమతి ను యతివ స్థిరమనః |

న విజ్ఞానాపేక్షా జనపదసుఖేచ్ఛాపి న పునః

భవదృక్తిం దేహి స్తుతిమధురతుష్టే ! ప్రతిఫలమ్ || ౯౪||

మా! మేరీ న ధన మేం తృప్తా హై, న మేరా మన కామ క్రోధాది శత్రుఓం నే మైలా హై |

సంన్యాసీ కీ తరహ స్థిర మేరా మన స్త్రీ సౌందర్యాది భోగోం మేం భీ భ్రమిత నహిం హై |

రాజ్య సుఖ వ చమత్కారోం కీ భీ మురేు ఇచ్ఛా నహిం హై | హే మధుర స్తుతి నే ప్రసన్న
హోనే వాలీ మా! ఇస రచనా నే ప్రసన్న హోకర మురేు ఆప అపసీ భక్తి హీ ప్రదాన కరేం
|

భావ - మైం కేవల ఆపకీ నిర్మల భక్తి కా యాచక హూ |

అనేకైర్ధీమద్భిస్తుతివచనగాఢాస్తవ కృతా

ఇమా విద్యన్తే వై కనకరజతాభూషణమివ |

యథా రమ్యే భాలే లుభతి తిలకం కేసరయుతం

తథావ్యేతత్తోత్రం తవ భవతు సౌభాగ్యసుషమా || ౯౫||

మా! అనేక విద్వానోం నే ఆపకీ స్తుతి, స్తోత రచనా కీ హైం | యే సభీ స్తుతియా, స్వర్ణ,
చా,దీ ఆది కే ఆభూషణోం కే సమాన ఆపకో ప్రియ హైం | జైసే సుందర మస్తక పర కేశర కా

తిలక శోభాయమాన హోతా హై వైనే హి మేరే ద్వారా రచిత యహ స్తోత్ర ఆపకే సౌభాగ్య
కీ శోభా బద్ధం వాలే తిలక కే సమాన ఆపకో ప్రియ హోవే ।

భావ - మేరా యహ స్తోత్ర స్వర్ణ రజత ఆభూషణ తో నహిం హై పర ఆపకే సౌభాగ్య కో
చార చాద్ర లగానే వాలే తిలక (మాణ్ణ)కే సమాన ఆపకో ప్రియ హోవేం ।

చతుర్వేదైస్సాక్షైరుపనిషది వా బ్రాహ్మణపదైః

పురాణైరారణ్యైర్గృహకథనవార్తాస్తవరపైః ।

పురావృత్తాఖ్యానైస్సవనరచనా యా తవ కృతా

మయా తత్తత్తోస్త్రం మనసి కథితం నన్దతు శివే ! ॥ ౯౬ ॥

హే మా! సాక్ష చారోం వేదోం కే ద్వారా, ఉపనిషద మేం, బ్రాహ్మణ గ్రంథోం కే ద్వారా పురాణ-
ఆరణ్యక యా గృహ సూత్రోం కే ద్వారా ప్రాచీన ఆఖ్యానోం కే ద్వారా జో స్తోత్ర కీ రచనా
ఆపకీ నేవా మేం హుళా హైం, మైం ఉస్త్విం స్తుతియోం కో మానసిక రూప నే ఆపకే లిప
కహతా హుళా, ఆప ముర్ఖు పర ప్రసన్న హో జాఓ ।

భావ - ఇన స్తోత్ర నే ఆపకో పురాతన సమస్త స్తోత్రోం కా భీ భావ ప్రాప్త హో ।

యదజ్ఞిన్యా లేఖం యదపి మనసా చిన్తితవచః

యదుక్తానుక్తం వాపి వివరణమమ్బవిషయజమ్ ।

యదత్రక్షీణం తద్ మమ భవతు సౌఖ్యం తవ శివే !

భవాని ! త్వాం స్తోతుం ప్రభవతు సదా మే స్తుతిరియమ్ ॥ ౯౭ ॥

హే భవాని ! జో మేరే మన మేం సోచా హుళ తథా లేఖనీ నే లిఖా హుళ హై । ఆపకే
విషయ మేం కహా యా న కహా హుళ వివరణ ఇన స్తోత్ర మేం హై । ఉనమేం యది
న్యూనతా హై తో వహ మేరే కారణ హై ఔర యది విశేషతా హై తో వహ ఆపకీ కృపా
కే కారణ హై । ఫిర భీ మేరీ యహ స్తుతి సదైవ ఆపకో ప్రసన్నతా దేనే వాలీ హోవే ।

భావ - మేరే స్తోత్ర నే ఆప సర్వదా ప్రసన్న హో ।

న రమ్యం సౌందర్య లలితపదబన్ధం న విహితం

న సామ్యం శబ్దానాం న మధురసవృత్తైరయయుతమ్ ।

ఇయం సూనోరమ్భాం ప్రతి వికసితస్నేహకమలం

సదా భావాధిక్యం హి సకలమభావం విజయతే ॥ ౯౮ ॥

న ఇనమేం రమణీయ సౌందర్య హై, న లలిత పదోం కా బన్ధన హై । న శబ్దోం కీ సమానతా
హై ఔర న మధుర రస వ ఛన్దోం కీ లయ ఇనమేం హై । యహ స్తోత్ర పుత్ర కా మా, కే
ప్రతి వికసిత ప్రేమ కా కమల హై । కోఝ్కీ భావ కీ అధికతా సభీ అభావోం పర విజయ
ప్రద హోతీ హై ।

భావ - ఇనమేం కమియాఁ రహనే పర భీ యహ మన కే భావోం నే భరపూర హై । యహీ ఇనకీ విజయ ప్రశస్తి హై ।

మమేమా మా మా మా మమ మమ మమామా మమిమ మాః

మమామామం మే మేమమ మమ మమామూమిమముమే ।

మిమే మామీ మామూమమమమమామీమ మమ మే !

మామామాం మీమామోమముమముమమామా మమిమమోమ్ ॥ ౯౯ ॥

మమేమా మా మా మా మమ మమ మమామాః మమిమ మాః ౧

మమ ఇమాః మాః మా మాః మమ మమ మమ అమాః మమిమ మాః ।

మమ = మేరీ మమ = అపనీ

ఇమాః = యే

మాః = మాతాపిం మమ + అమాః = అహజ్కార

పూర్ణ ఇన్ద్రియోం నే యుక్త (హమ)

మమ = కేవల మేరీ హీ

మాః = మాతాపిం

మా = నహిం హైం మాః = మాఁ తక

మా = నహిం

మమిమ = నహిం పహుఁచ సకే ।

వ్యాకరణ - మమిమ మా మానే లిట ఉ. పు. బహు ।

భావ - యహ ఆదిశక్తి విశ్వమాతా హై, జబ తక హమ అహం ఆది పాశగ్రస్త హై తబ తక ఇనకా పార పానా అసంభవ హై । (ఆదరార్థ బహువచనాంత ప్రయోగ హైం)

మమామామం మే మేమమ మమ మమామూమిమముమే ౨

మమ అమ ఆమం మే! మే అమమ మమ మం ఆ అమూం ఇమం ఉమే ।

మే! = హే మాఁ

హే ఉమే! = హే ఉమా దేవీ

అమమ = సరలతాపూర్వక (బినా కష్ట దివి)

మమ = మేరీ

ఇమం = ఇస (కో)

ఆమం = రోగ కో (భవబంధన కో)

ఆ = సర్వవ్యాపక

అమూం = ఇస కో

మమ-మం = మమతా రూపీ ర్ఘూతీ ఖుశీ కో

మే = మేరే హితార్థ

అమ = నష్ట కర దో ।

వ్యాకరణ అమ = అం భాదనే - లోట మ. పుః ఏక ।

భావ - హే మా! మేరే సమస్త దుర్గుణోం (క్రోధ - మమతా - భవాది రోగ) కో సరలతాపూర్వక
దూర కర దో ।

మిమే మామీ మామూమమమమమమామీమ మమ మా । 3

మిమే మామీ మాం ఊం అమం అమమం ఆమీమ మమ మా ।

మామీ = మేరీ మాం = మా! కో

ఊం = వ్యాకులతా పూర్వక మిమే = పుకారతా హూ!

మమ మే! = మేరీ మా! అమం = ముర్ఘ దాస కీ ఓర

అమమం = వైరాగీ కీ ఓర ఆమీమ = ఆ జాఓ

వ్యాకరణ - మిమే = మాజ్ శబ్దే మానే చ జహో. ఆత్మే. లట్. ఉ. ఏ ।

ఆమీమ = ఆ+మీం గతౌ-భవా. పరస్మై. లోట మ. ఏ ।

భావ - హే మా! ముర్ఘ విరక్త కీ పుకార సునో ఔర మేరే ఊపర కృపా కరో ।

మమామాం మీమామోఽముమముముమమామా మమిమమోం ౪

మమ అమాం మీమామః అముం అముం ఉం అమా మాః మం ఇమం ఓం

ఇమం = ఇస

మం = చిదానంద (కో)

అముం = ఇస

ఉం = అవ్యయ (జినకా కోఈ వ్యయ నహిం హై పూర్ణ బ్రహ్మ కో)

ఓం = ఓం కార కో

మమ = మేరీ, అముం = ఉస

అమాం = అసీమిత మా! కే రూప మేం

అమా మాః = బ్రహ్మ-విష్ణు-శివ కే సాధ

మీమామః = ఆహ్వాన కరతే హై ।

వ్యాకరణ = అమా = సహ, మాః (మశ్చ మశ్చ మశ్చ = మాః)

మీమామః = మీం - భవా లట్ ఉ. పు. బహు ।

భావ - వహ మా! హీ పరబ్రహ్మ ఓజ్ఞార్ హై హమ త్రిదేవోం సహిత ఉసకా గుణగాన
కరతే హైం ।

ప్రసన్నాత్మారామో విమలమనసా భక్తిభరితః

సుమధ్వానస్తేనోపహరతి గిరా శ్లోకశతకమ్ ।

వివాద్యక్తాధాత్రి స్పృహణకథనాత్పూర్వమతిదా

యశశ్శ్రీర్వర్చస్వం సుతయువతిమోక్షం దిశతి తమ్ ॥ ౧౦౦॥

జో వ్యక్తి ప్రసన్న హోకర నిర్మల మన సే భక్తి భావ పూర్వక ఇన సౌ శ్లోకోం కా ఉపహార
మాఁ కో దేతా హై (అర్థాత్ గాయన కరతా హై) బినా కహా హీ సమర్థునే వాలీ మాఁ
లలితామ్బా ఇచ్చా వ్యక్త కరనే సే పహలే హీ స్తుతి కర్తా కో యశ లక్ష్మీ పద పుత్ర-స్త్రీ ఆది
భౌతిక సుఖ ఔర మోక్ష పద కో ప్రదాన కరతీ హైం ।

భావ - మాఁ అన్తర్యామీ హైం । వహా భక్త కా యోగక్షేమ కా ధ్యాన రఖతీ హైం ।

పితా జోగీరామః యుగలమథ లీలావతివరా

భవే యోగీరాజావతరమథ లీలావతియుతమ్ ।

మహద్దావాగ్నావాపి గురుజయరామో హిమకరః

దదన్తిజ్ఞాదానం కనకమకరోద్బాలకనకమ్ ॥ ౧౦౧॥

మేరే పితా జోగీ రామ వ మాతా లీలావతి మానోం యోగీరాజ (సదాశివ) ఏవం లీలావతి
(లలితామ్బా) కా హీ ప్రతిరూప హైం । ఔర సంసార రూపి అగ్ని కీ పీడఁ నే ముక్తి
దిలానే వాలే చన్ద్రమా కే సమాన పూజ్య సద్గురుదేవ ఆచార్య శ్రీ జయరామ జీ మహారాజ
ధన్య హైం జిన్హోన్నే మన్త దీక్షా దేకర ముర్ఖు గుణహీన బాలక కో తేజ సే పరిపూర్ణ కర
దియా ।

భావ - కనక (ఢాక వృక్ష) సే స్వర్ణ మేం పరివర్తిత కర దియా ।

ఇతి శ్రీకృష్ణచన్ద్ర శాస్త్రిణా విరచితం శ్రీలలితాశతకం సమ్పూర్ణమ్ ।

With permission from the

Author Dr. Krishnachandra Shastri

Editor Shrimati Kusum Shastri

Copyright Shrimati Kusum Shastri

Proofread by Brahatha Mohan

pdf was typeset on August 8, 2026

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

